

CORNELIU MANUȘ

VLĂSTARUL

**LICEUL
„S.P. HARET”**

**Anul XIII
Nr. 2-3**

„VLĂSTARUL“

REVISTA LICEULUI „SPIRU HARET“

DIRECTOR PROF. V. V. HANEȘ

COMITETUL DE ELEVI

BARBULESCU MIRCEA, DRAGOMIRESCU-BARANGA ALEXANDRU, FLORIAN GHEORGHE,
LAZARESCU DAN, MANOLESCU-MIHAIL, ROMNICEANU MIHAIL, cl. VIII-a
LALESCU TRAIAN, PALEOLOGU ALEXANDRU, POPESCU VICTOR cl. VII-a

Redacția și Administrația:

LICEUL „SPIRU HARET“, STR. ITALIANA Nr. 31/BUCUREȘTI

ABONAMENTE: PE UN AN 40 LEI
10 LLI — ACEST NUMAR — 10 LEI

ANUL XIII

Nr. 2-3

SUMARUL

Spiru Haret și ideea națională	de V. V. Haneș
În memoriam	I. Fuha
Ultimul an de școală	N. Oancea
Din hronica Duminicăi giupăniții Alăndra	Sanda Melnescu
Scrisoare deschisă, prietenului meu Italianul	Al. Dragomirescu-Baranga
Tigăncușa	Maria Alice-Crăiniceanu
Tinutul de ieri și de azi	Prof. Al. I. Bogdan
Între legenda lui Ion și mistica Hulgănelului	Al. Dragomirescu-Baranga
Entuziasm și tinerete	G. I. Florian
Despre fața de azi	Josette Lazăr
Conducătorii tinerimii de azi	Mircea Barbulescu
Fragmentări	Mihail Romniceanu
Tânărul melancolic al secolului trecut	Dan Lazărescu
O tinerete proligioasă	Mircea Teodoru
Ionel Teodoreanu, cântăreț al vristelor tinere	Mihail Manolescu
Străinii despre tineretul nostru	P. Antonescu
Cozonacul lui Moș Gheorghe	A. Rănic
Versuri	de C. Popescu, T. Popescu, Al. Paleologu și Traian Lalescu
Cronica literară	P. P. Carp de C. Gane
Rubrica Matematică	Dan Lazărescu
Cronica Teatrală: „In Amurg“	M. M. Manolescu
Pagina Jocurilor	
Note, conferințe, culturale, teatrale	
Pagina liceului nostru	

VLĂSTARUL

Anul XIII, No. 2-3 / Revista Liceului „SPIRU HARET“ / 1936

SPIRU HARET ȘI IDEEA NAȚIONALĂ

Cel dintâiu ministru al instrucțiunii publice care a îndrumat învățământul pe făgașul său firesc, a fost Spiru Haret, a cărui amintire o reimpăstrăm astăzi.

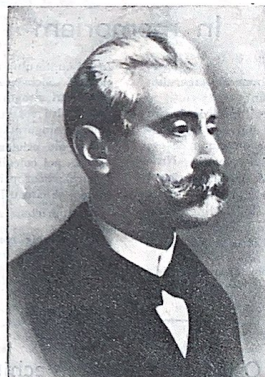
Pătruns de interesul pe care-l prezintă o educație potrivită idealurilor neamului, el pornește ofensiva împotriva întunecului dela sate. În acest scop, mobilizează pe învățători și pe profeți și-i pune în slujba redșteptării morale și economice a țăranilor. Prin instituțiile pe cari le creează la sate, ca băncile populare, prin conferințele de popularizare, în domeniul cultural, Spiru Haret stărnește un curent puternic de înviore, în mijlocul masselor, uitate de guvernantații dinainte.

Dar pentru a stabili norme sigure de orientare, pentru a fixa drumul pe care să se desvolte învățământul în scopul ridicării nivelului educativ, Spiru Haret ia inițiativa unor importante reforme școlare; sunt legile sale dela 1898.

Își găsește un colaborator de seamă, în persoana aceluia care a fost C. Dumitrescu-Iași, fost rector, multă vreme, al Universității din București. Prin cuvântul

acestui, în Adunarea Deputaților, în calitate de raportor al legilor lui Spiru Haret, s'a arătat că învățământul trebuie să desvolte ideile de bine, adevăr și frumos, dar că mai presus de aceste năzuinți, este una care le întrece, aceea că, învățământul să desvolte ideea națională.

În adevăr, noi creștem generații care să trăeasă, să producă, să se desvolte în țara noastră; să respecte tradițiile țării; să înfăptuiească idealurile acestui neam și să ducă mai departe, dorințele generațiilor ce ne-au precedat. În acelaș timp generațiile tinere trebuie să păstreze patrimoniul moștenit dela părinții și înaintașii lor; să aperse hotarele Statului, să ducă la pășire vieața proprie a națiunii, să afirme fi-

SPIRU HARET

rea noastră etnică, să păstreze caracterul național.

Aducem prin os recunoștință marului Spiru Haret, că a concretizat în legile școlare, ce-au călăuzit învățământul, ideea națională. Spiritul său prevăzător se adeverește astăzi mai mult ca oricând, că a fost în ritmul aspirațiilor neamului. Legiurile lui Spiru Haret sunt

și astăzi cel mai bun îndreptar pentru educație în spirit național.

În vremuri turburi de astăzi, avem nevoie de un sprijin moral, pe care-l găsim în înfăptuirile marelui om al școlii. Astăzi trebuie să fim mai înarmați sufletește, ca să rezistăm tendințelor duse-mănoase ale popoarelor vecine și să ne atragem simpatia popoarelor de aceeași origină cu noi și a aceluia ale căror interese se potrivesc cu interesele noastre, ajutându-ne unii cu alții.

Nu mai e timp de delăsare! Trebuie ca fiecare Român, de la mic la mare, să fie perfect înarmat sufletește, ca să ne apărăm țara și patrimoniul moștenit, și să călcăm cu pași siguri pe drumul viitorului.

Icoana ce ne va călăuzi o avem: e imaginea marelui îndrumător, Spiru Haret!

V. V. HANEȘ

In memoriam

— „Niciodată, niciodată...”

În ritmul zăcăniturilor nebune ale creierului, deslușeam acest singur cuvânt.

Câțiva tineri, câțiva prieteni, muți de durere în jurul catafalcului... Unul dintre ai noștri a-vea să fie peste câteva clipe un pumn de cenușă în dogoarea cuptorului electric. Niciodată nu te mai vom revedea, prietene Arianu!

Linștit, frumos, muncitor și senin ai trecut alături de noi și împreună, stol de tineriști elanuri, am pornit să cucerim lumea. Dar a căzut nemiloasa coasă a morții și tu ai fost prima jertfă!

Cu toți te-am iubit și noi, care ți-am fost prieteni, mai mult decât toți. Între pereții de

foc ai cuptorului, a ars și o parte din tinerețea noastră. Niciodată, prietene Arianu, nu vom mai făuri șiragurile diafane ale planurilor de viitor; alții vor culege poate de aci înainte, în liniștea singurătății, spovedaniile atât de frumoase ale prieteniei. Încrămpeții în jurul scriului, noi colegii tăi am plâns în tăcere. Nici o vorbă, doar priviri. Și'n fiecare, ca'ntr-o oglindă, se citeau lacrimile sufletelor noastre.

Adio, prietene Arianu!

(În numele comitetului 1932-33, al „Vlăstarului”)

ION E. FÜHN

Ospăț la Curtea-Vechie

Suitu-i-s-au vinul la cap Măriei Sale
Și crunt îi fuse chipul ș'a lui căutătură,
Când hangerul luă'n mână și dintr'o lovitură
Tăiat-au pre Spătarul ce'nfulcâu sarmale.

În două despicată căzuse feasta'n lături.
Spătarul se întinse rostogolit pre gios.
La toți boierii un tremur sălăcă carnea pe os,
De teamă să nu cadă Spătarului alături.

Dar cătră toți strigat-au atuncea Domnul Țării:
„Să nu se sparie nime. Făcut-am dreptate.
Besearească slovă Spătaru-au dat uitării,
Turnând în vinu-i apă, fapt carete păcat e

Den cele mult hapsâne. Poprit e, unui viteaz
Spătar să spurce astfel, al Fiului Sfânt sânge.
Ci neprihănit bându-l, să nu pot io mai plângi,
Că stat-au la ospătu-mi preu multă vreme
trează”.

AL. M. PALEOLOGU

Ultimul an de liceu

Cifra depe tăblița fixată pe ușa clasei ne indică al optulea an de liceu.

Opt ani de când un grup de tineri — cari acum se pregătesc să înfrunte severa probă a bacalaureatului — pe atunci copii, au pășit cu pași siguri în mult dorita viață de liceu.

Opt ani de când acest grup de tineri se supun — afirmarea aceasta nu scapă de sub influențele principiului relativității — unui aceluiaș regim de viață.

Desigur că o descătușare absolută de sub imperatiile regulamentului, care conduc viața elevului de liceu, apare în culori destul de atrăgătoare tânărlui din ultimele clase.

Este o evoluție dacă nu firească, în tot cazul generală dela entuziasmul cu care copilul îmbracă în primul an hainele kakii, până când aceeași haină începe să apese pe umerii plângâzi ai adolescentului din clasa V-VI și mai târziu să împiedice orice încercare de evadare de sub tutela liceului. În baza aceleiași evoluții lucrurile revin la normal, dacă intradevăr s'ar putea considera anormal instinctul de a fi liber. Tânărlui din ultimul an de liceu începe să privească cu tristețe epilogul vieții lui de elev și despărțirea de școală, profesori și colegi.

Nu știu de ce în totdeauna un sfârșit și cu atât mai mult sfârșitul unor sentimente și situații, pe care nu le vei mai trăi niciodată implică ceva trist.

Liceul cuprinde epoca în care se leagă cele mai strănse prietenii și cele mai strănse simpatii: adolescenta. Rare sunt prietenii care dătează din copilărie, căci în această perioadă legăturile sunt dictate de părinți, comunitate de cartier, etc.

Adevăratele prietenii se leagă în timpul adolescenței, când sufletul tânăr simte nevoie să se spovedească unui altuia care „î-l înțelege”. Și cine poate să-l înțeleagă mai bine decât tot un adolescent, care la rândul lui își va deschide inima prietenului său.

În afară de aceasta, după opt ani, timp în care caractererele tinerilor din aceeași clasă, la început atât de diferite, s'au pătruns unele pe altele, întreaga clasă este stăpânită de un sentiment vecin cu acel al prieteniei: colegialitatea. Colegialitatea reprezintă ceva mai puțin decât prietenia (în înțelesul celei concepute de Cicero) dar mai mult decât un simplu interes comun.

E ușor de înțeles că în ultimul an de liceu, când această colegialitate a luat forma cea mai frumoasă, când întreaga clasă formează un tot unitar, fără ca prin aceasta să fie periclitată

personalitatea fiecăruia, (fie-ne permis a considera formată personalitatea tânărlui din ultima clasă) perspectiva unei despărțiri nu poate fi privită decât cu regret.

Fiecare din noi își dă seama că într'o zi, pentru ultima oară după ce își „va fi făcut serviciu”, va pleca pe drumul pe care în fiecare zi îl străbate de opt ani, pentru ultima oară va asculta din bancă glasul profesorului pe care acum îl iubește după cum își iubește colegii și întreaga ființă a liceului va fi părăsită.

Acea zi va fi ultima zi de liceu, care nu va întârzia să vină și să aducă tristețea despărțirii.

Căci ori cât de strănse ar fi relațiile dintre colegi, micul nucleu al clasei noastre se va pierde în imensitățile Universității.

Mai mult decât oricând, amintirile din liceu se trezesc acum din umbra trecutului și apar reînviată de emoția ultimului an. Multe din ele au acoperit, lăsând ici și colo culmile strălucitoare ale unor idealuri comune. Pentru mulți gheața va fi despărțirea de revista liceului „Vlăstarul” la a cărui conducere, sub direcțiunea distinsului nostru profesor d. V. V. Haneș, clasa noastră a avut fericirea să ia parte timp de trei ani.

Luăm parte la tipărirea acestei reviste cu tot entuziasmul pe care tânărlul îl depune pentru îndeplinirea unei munci încredințate. „Vlăstarul” are meritul de a fi opera elevilor, îndrumați de exemplele călăuzitoare ale profesorilor din același liceu. Partea literară cea artistică (coperte, desene, etc.) cât și cea pur tehnică (corecturi, paginaje, etc.) sunt rezultatele activității entuziaste a elevilor pentru cari revista „Vlăstarul” a devenit o pasiune.

Despărțirea de această revistă, care ne-a înfrățit într'o activitate comună, va fi tot atât de regretată ca și părăsirea liceului cu sălile lui de clasă, ce ne aduc aminte de profesori și de colegi, de întreg cadrul în care ne-am petrecut parte din copilărie și adolescență.

Ultimul an de liceu își urmează cursul îndreptat spre ingusta poartă de intrare în Universitate: bacalaureatul.

Grija pe care ne-o impune acest examen ne distrage de orice altă preocupare și numai când și când ne lasă să ne gândim la timpul care a trecut și înainte la noua viață care ne așteaptă.

Și timpul se scurge pe nesimțite.....

Nic. Oancea.

Den hronicul Dumneaei giupâniții Alisandra

Voroave despre săvârșirea den vieață a Dumnealui Miron, vel logofăt al Țarei Moldovei

oarele pogorise de trei sulți și impresura toate ale firii cu dumnezească pace. In ceardacul curților lui den Bărboși, logofătul Miron stă dus pe gânduri, cu capul cuprins în palme. De două zile i s'a săvârșit din viață dumneaei giupâneasa

lui și cugeta cu durere la netemeinicia bucuriilor pe astă lume.

Tocmai fusese îndreptat pe fecioru-său mai mare la Țarigrad intru întâmpinarea miresei, fata Ducii-Vodă și chitea să trimează și pe al doilea la Cantemir-Voevod, pentru încusurire.

Și el, bătrâmul, avea să rămână singur, pusiu.

Deodată din zarea îndepărtată se pornește un vuet și pe drumul alburit de praf, se ivește o ceată de călăreți în arme. In fața conacului, sar depe cai și înaintează cu sfială către boer. Miron ridică ochii înroșiți de nedormire și întreabă: „Veste bună dela Iași? Slujitorii privesc nedumeriți unii la alții. Boerul, ca și cum ar fi uitat întreabarea își pune iar capul în palme și oftează. Un slujitor mai îndrăzneț se apropie de el și îi vorbește repede, cu seamă:

„Măria-Ta, s'a stărnit mare zarvă și silă asupra scaunului domnesc. O samă de boeri au pînuit sîfat și au pus la cale să prăvale din scaun pe Măria-Sa Cantemir-Voevod și să nalte pe fratele Măriei-Tale. Vel Velcico. Și domnul, oblicind acest sfat, au pus de au scurtaț cu un cap pre toți acei boeri și i-au îndemnat zăvnicilor și asupra Măriei-Tale și ne-au pornit de olac să te înfățișăm la Scaun. Și intru această rînduială, va să pice Macri, vătaful pe păhărnice, cu poruncă. Ci Măria-Ta nu te potrivii neprietnilor și vino cu noi la Neamț. Acolo intru ale Măriei-Sale vei adăsta. Cu mila Domnului, furtunile s'or potoli de istov și Măria-Ta 'tei putea înfățișa la Scaun”.

Ci au ridicat atuncea fruntea Miron Logofătul și slobozind cuvînt, au grăit că el se șile curat la săduri și fără gînduri protivnice Domniei, ce mereu s'au fost purtat numai spre folosință.

Nice nu pot să mai spună nimică slujitorii, că sosește ca o hiară spurcată, Macri Vătaful. El merge direct la boer și îi zice pe neocoltite, ca unul ce s'au agiuns: „Porunca Domniei, este să te înfățișez la Scaun pentru fătăriile și u-nelirile ce le-ai fost făcut, spre neprimnă Măriei-Sale Cantemir-Voevod”. Ce nu l-a mai lăsat

decăt să se invăsmănte, să nu dea veste nimănu și urcându-l într'o careță legat și înconșuat de slujitorii, au purces pe calea către Roman.

Și ca la o poștă de Roman, Macri, sluga cu hire vicleană, au pus de s'au oprit careța și i-au zis dumnealui Miron, vel Logofăt, să se inchine că i s'au plinit. Și s'au pus boerul să roage să-l ducă la Iași, că se va îndura Domnului — aflându-l drept la cuget — ce și slujitorii s'au înduioșat, numa vătaful a rămas neînduplecat. Ci văzând aceasta, Miron Logofătul, căzu în genuchi, cu mâinile ridicate către cer și s'au rugat îndelung pentru slobozirea de păcate a sufletului păcătoșului și s'au mai rugat pentru împreunarea după moarte cu giupâneasa lui.

Iară Macri, sluga nevrednică, au dat poruncă unui slujitor să-l săvârșească. Ci văzând că nime nu cutează, că fața boerului se luminase ca la sîini, și-au scos hangerul și i-au scurtaț cu mâna lui capul. Ci buzele rosteau de istov numele sfânt al Ziditorului.

Fost-au peirea dumnealui Miron Logofăt, in anul 1691, iar dela zidirea lumii 7199.

Iară Cantemir-Voevod și-a sfârșit veletaful tot in acel an și la fel și Macri, cel cu inima neagră, ca o pedepșă a Celui de Sus, care nu bate cu băta, ce cu rînduiala.

Datu-s'a la iveală in al douăzecelea veac dela Măntuire, de Dumneaei,

SANDA MELINESCU
Liceul „Regina Maria”

E noapte

*E noapte-adăncă... de demult
Din strașini păcături de ploaie,
Coboară pe pământ greceai;
Eu stau de veghe și le-ascult.*

*Pe bietu-mi creer s'a lăsat
Incet, potop de triste gînduri,
Iar altele în rînduri-rînduri,
La poarta minții mele bat,*

*Și se țes toate vers cu vers,
Mă'mînduște poezia
Și-mi cântă'n suflet armonia
Din nesfârșitul univers.*

TH. CEZAR POPESCU

Scrisoare deschisă, prietenului meu Italianul

Îmbute prietene,

Nu îți adresez această misivă pentru alt motiv, decăt pentru a-ți arăta și ție, că, dacă unele popoare au nevoe de organizațiuni artificiale pentru a se redresa, națiunea care de mai bine de 100 de ani se găsește în plină ascensiune, urmînd direct linia trasată de destiul istoric al neamului, nu are nevoe de asemenea „conventionalisme”, pentru a menține treaz entuziasmul conștiinței naționale în rîndurile tineretului său.

Fără să fi trăit în tabere, fără să umblăm pe străzi, fără să ascultăm discursuri de balcon, știm totuși în mîndria tăcerii noastre, să afirmăm voința de a păstra, implinirea viselor ce au animat generații, perindate timp de un mileniu.

Îmi scrii că erai, voi cei din „Ballilas”, entuziasmați și că toți, în uniformă, îl aclamați nebușește în ziua aceea.

E drept, noi nu eram în uniformă și nici în piața publică, eram obosiți după o zi întreagă de învățătură și ne găseam către seară din nou într'o sală de cultură; dar cu toate acestea să știi tu că atunci când l-am aplaudat pe Nicolae Iorga, încet, discret, aveam cu toții lacrimile în ochi și fericirea noastră, auzindu-l vorbind, nu mai er entuziasm ci HOTĂRIRE.

Și ce ați aclamat voi? Dreptate Ungariei! Dar nu a-ți făcut voi, Italianii, dreptate Ungariei acum douăzeci de ani, nu i-ați dat voi hotărâre fireșu? Nu se poate oare considera cineva multumit și fericit când se găsește în hotarele sale fireșu?

Nu a îndurat și tatăl tău tranșeele, pentruca, deabia după două mii de ani să îndeplinească porunca Christului, *dreptate tuturor pe pămînt?*

Nu avem noi mîndria că trăim în secolul care a restabilit gințile, în drepturile lor, conștiințele de istorie și de starea prezentă?

Nu vor înroși și stărvurile noastre dacă numai după douăzeci de ani am cădea în erzie? Și apoi cine vorbește în numele iredentei maghiare?

Italia care vrea să reconstitue faima anticei latinități, creatorea noului imperii roman.

Și împotriva cui?

Împotriva poporului pe care latinitatea l-a format aici, pentru a avea în orient un cuiu puternic, care opunându-se năvălirilor nordice și turanice, să conserve valorile sale spirituale dela centru.

Oare nu ne-am îndeplinit noi misiunea încredințată de latinitate?

Nu am răbat noi, o mie de ani, toate le-pădăturile turanice și nu le-am ținut în loc, până să se poată Europa, organiza? N'am oprit noi, pe cel mai periculos popor barbar, singurul care dacă ar fi trecut, ar fi putut schimba fața Europei; *TURCII?* Au cucerit pe Bulgari și pe Sârbi dela primele întâlniri, noi i-am ținut în loc o sută de ani; iar atunci când au putut să ne domine, era prea tîrziu; nu mai erau poporul apt unei expansiuni teritoriale. Acei pentru cari, în numele civilizației, (care? cea cu carnea de sub șeua calului?) cereți voi dreptate, au avut țara pașalic turcesc, noi nu! Am rezistat necontenit! Și am rezistat, păstrînd intacte toate valorile venite dela Roma, tot patrimoniul latin.

Dela forma fizică până la limbă, care este, cel mai caracteristic reprezentant al posibilităților sufletului, tot este latin în noi. In momentul când am putut, când am fost puțin cescătusați de povara grea a tuturor veneticiilor, cu o repeziune fantastică am reconstituit la loc, intact, fără vre-o modificare, creația latinității în orientul apropiat al Europei și am reluat imediat Făclia, încredințată nouă de Roma.

Ar putea cineva pretinde că am fi putut face mai mult și n'am făcut? Avem noi ceva de care să înroșim în fața istoriei, nu ne-am dus noi până la victorie, misiunea; am dovedit noi oare, că suntem un popor ce nu poate trăi, ce nu are dreptul la viață, sau care este inapt valorilor culturale?

Si n'am trăit noi aici, pe aceste meleaguri, totdeauna; nu ne-am înfrățit noi cu câmpia, cu dealul, cu muntele, nu ne-a fost nouă prieten; „răul, ramul”; posibilitățile noastre de trăire sufletească nu au fost înfrățite cu universul, „cosmice” (cum le numește Vasile Băncilă)?

Mai crezi tu oare în copilăriile „savanților”, presărați ici și colo, în două veacuri trecute, cari în loc să se pună în slujba adevărului, s'au pus în serviciul opresorului, negînd continuitatea elementului latin în Dacia?

Aș vrea să te văd răpunzându-mi; cred că ai lăsa fața în jos, iar obrajiți și s'ar face purpurii...

Și apoi în ultimul timp, în ultima sută de ani, nu am fost noi mereu alături de voi, nu am avut noi istoria aproape comună; nu ne-am liberat în același timp și nu ne-am unificat, consolidându-ne simultan.

Si cereți dreptate pentru cine?

Pentru fostul opresor comun, pentru acei cari și-au recăpatat ființa de stat, pentru că

au împuşcat bine soldații italieni în câmpile Padului la 1866.

Și dacă vă sunt așa de dragi Ungurii, chemați-i la voi, în câmpia milaneză; acolo huzarii vor fi în elementul lor și poate văzându-i, vă veți aduce aminte de hoardele stepei și veți reveni la realitate.

Noi n'avem ce face cu ei; nu sunt creștele Ardealului pentru ei; în stepă s'au născut, în stepă să rămână pentru progresul calilor și al brandenburghiilor. Relațiile noastre cu ei, dacă vor, pot să rămână din cele mai bune; dacă nu, pot să nici nu existe.

Noi vrem pace și bună înțelegere între oameni!

Pașnic a fost totdeauna Românul, dar mai ales acum — când avem nevoie să ne conso-

lidăm și să întreprindem mesianismul nostru, împus de latinitate: imperialism cultural, cu element latin, în orientul Europei — vrem pace!

Totuși dacă nu se va putea altfel, cu mare părere de rău, însă cu hotărâre și îndârjire, vom lăsa să ne cadă din degete tocurile, și ne vom înțepta mâinile pe arme, vom părăsi bibliotecile și vom intra în tranșee. Și dacă ne va pedepsi Dumnezeu și nu va avea grijă de noi Zeul Latinității și vom avea în față Italiani, vom închide ochii înainte de a trage, pentru că ne va fi milă să tragem în frați...

Rămân, ca și până acum, al tău devotat prieten,

Al. Dragomirescu-Baranga

Tigăncușa

În fiecare zi, zăresc dela fereastra odăii mele, o tigăncușă care vinde flori. Ruptă de obosală, căci colindă de dimineață până seară toate străzile unde e lume multă, se așează pe trotuar, propțindu-și capul de casa noastră. Mă uit cu multă plăcere la ea, o pândesc, fără ca ea să știe că o vîd.

Cu toate că e tânără își cunoaște clientela. Știe că domni care merg repede, cu câte o geantă, mai ales cei bătrâni, oamenii mai săsărați și copii nu-i vor cumpăra marfa, așa că nici nu-i bagă în seamă. De îndată însă ce zărește câte o școlăriță mai mare, o domnișoară, o doamnă, o pereche, c'un zămbet radios îi imbie: „Hai, ia floricele frumoase! Na ieftine, proaspete! Nu iei coconiță?”. Și ca să-i convingă mai bine, alege cel mai frumos buchet și-l răsucește în dreapta și în stînga. Când prada l-a scăpat, scoate un oftat adânc și fața ei își reia expresia obosită de adineaori. Când însă, cumpărătoarea se oprește, ochii ei de tăciune, scâlțați în roua dimineții, ard ca jarul aprins. Și eu, dela fereastră, mă bucur cu ea.

Inspectez și marfa. Coșul e prea mic pentru podoba de culori vii ce se revărsă până în poala ei. O podoba cu valori parfumate, podoba primăverii! Măndre lălele înaltă spre cer, spre a primi roua răcoritoare, cupelle lor roșii sau galbene; lângă ele, mărgăritarul, copil nevinovat, sună cristalin din clopoțelii lui militei,

atât de palizi, atât de gingași, atât de minunați. Alături, un mănuchi rotund de nu-mă-uita, bucată ruptă din cer, pare și mai albastru pe lângă stelele albe ale narciselor. În mijloc, deștei și gălbinoarele scipesc ca aurul. Crăci de meri înfloriți, emancipate domnișoare, au eșit pe furiș din coș, împreună cu ramuri japoneze, cochete, cu pomponi roz. În fine regle sezonului, liliacul, își întinde împărăția peste mai mult de jumătate din coș. Toată strada e îmbătătită de mireasma lui, căci „Domn Liliac” nu e modest și ține să se știe că este el, atotputernic.

Și toate aceste flori au în ele ceva vesel, tinerece ce te îndeamnă la fericire. Sunt podobele ce le-a dăruit natura primăverii, principesă mică în fața căreia se închină toți. Oamenii o sărbătorește, păsărelele îi ciripesc voios s'o aline, până și vântul se face dulce și adie ușor, s'o legene. În fața ei viața își întinde ca un covor, orizonturi vesnic noi și luminoase.

Pierdută pe gânduri n'am văzut-o plecând pe „Tigăncușa mea”. Tigăncușa mea, care trece în fiecare zi ducând pe slabi ei umeri, povara primăverii, este pentru mine, mica zână a florilor.

Marie-Alice Crămăneanu

Tineretul de ieri și de astăzi

I. Oricum ar fi privit tineretul de astăzi — simpatice sau sever — nu se poate nega că el prezintă o atitudine caracteristică față de viață, o înțușă spirituală a sa, care va determina conținutul ei, funcțiunea socială particulară a sa în destinul neamului nostru și în omenirea de mâine. Intrucât peste tineretul diferitelor țări se poate vorbi astăzi, de un același tineret.

Este un fenomen obișnuit, ca cei ce pornesc să cucerească puțințe de activitate socială, legați exterior prin aceiași ani ai nașterii, să ajungă — prin trăirile comune ale copilăriei și tineretului, prin folosirea aceluiași mijloace de educație — să exprime o concepție asemănătoare de viață, un Ethos asemănător. De multe ori — și astăzi mai mult decât odinioară — opoziția mediului grăbește acest proces de omogenizare al membrilor unei generații. Dar nu întotdeauna reușește prin tensiunea aceasta, o generație să creeze un tip deosebit de om, în care valori sau putințe noi omenesii să se afirme.

II. Se pot observa astăzi mai multe generații, fiecare cu o mentalitate distinctă și în anumite raporturi una față de cealaltă.

Pe lângă generațiile vechi, cei cari au astăzi 50-60 și peste 60 ani, sunt de remarcat în epoca de astăzi trei generații de tineri:

1) *Generația celor născuți între 1890-1900*, cei cari astăzi au 35-40 ani luptătorii tineri ai războiului, acei cărora impresiile trăite în război le-au pătruns atât de adânc în suflet. În acele momente de groază în așteptarea morții, în priveliștea de muribunzi, chipuri sfărtecate de prieteni și camarazi, zgomotul mitralierelor, sau singurătatea și dorul de cei de acasă, au găsit aproape de izvorul celor mai profunde adevăruri, întrebările din urmă asupra vieții sau destinului omenesc, cărora într-o viață liniștită de burghez, nimeni nu le pricepe rostul adânc. Toți au trăit atunci aspirația unui viitor mai bun, credința într-o lume înaltă, sentimentul confuz că ceva trebuie să se schimbe în omenirea suferindă.

Intorși acasă, au fost puși în fața unei alte lumi decât aceia pe care au visat-o sau gândit-o. Craicnicii nouilor și adâncilor adevăruri ce trebuiau să schimbe fața lumii au trebuit să accepte noua ordine de lucruri în care — sub pericolul infameții — primul cuvânt era: producție, câștig, afaceri, inflație, etc. E ceva tragic în destinul acestei generații: idealurile atâtor eroi s'au măcinat an de an în schițări de programe și lupte politice; această generație care se află astăzi într-o pubere de organizații politice, cari par să-și fi pierdut lupta unora contra altora,

perspectiva marilor nevoi ale națiunii. Generația care purta în suflet, mai mult decât oricare altă generație adâncimea, intransigența, răspunderea necesară unei noi prefaceri a omenirii a fost învinsă de ani, de mizeria și suferința ce-au urmat războiului, parte din ei s'au identificat cu tineretul după el, încercând să trăiască problematica lor, făcând uneori aceleași proști cu el — e bine s'o spunem — numai și numai să arate că aparțin încă tineretului, indiferent de ani, pe care li numără. Cei mai mulți însă suferă astăzi de un scepticism iremediabil; blații și obosiți de luptă, din ce în ce mai înveninat, între interese personale, tineretul acesta îmbătrânit înainte de vreme, împreună cu generațiile de bătrâni care prin condițiile vârstei cred de multe ori că totul se sfârșește odată cu el, alimentează în societatea actuală, tipul omului blazat, căzut într-o stare de indiferență față de orice încercare și efort spre progres.

2) O altă generație de tineri bine definită, este generația noastră a celor născuți între 1904 și 1910, cei cari au trăit războiul, nu pe front, ci prin atmosfera de entuziasm, griji și suferințe din jurul nostru, copii cari vorbeam despre popoarele lumii: Ruși, Germani, Francezi, Japonezi și le urmăream cu stegulețe pe fronturile ori citeam ziare care aduceau știri despre front în locul cârților cu zăne sauimei, copii cari am văzut ani de-a rândul frunțile pline de griji ale mamelor noastre și am cunoscut amenințarea foamii. Prin marea unitate de amintiri și trăiri a suferințelor și bucuriilor unei națiuni am câștigat cea mai bună bază pentru viața colectivă și o privire mai largă pentru marile complexuri internaționale.

Fărății și educatorii noștri — obosiți și împoșcați — vărați de griji și nesigurantei vieții — nu s'au putut preocupa până în cele mai mici amănunte de educația noastră și noi am putut trăi într-o oarecare măsură viața de grup și aventură a adolescenței. Oricum nimeni nu ne obliga din prea mare dragoste pentru tineret să ne exteriorizăm în chestionare, manifeste, conferințe etc. voința noastră politică, atitudinea față de problema sexuală ș. a. De o deosebită atenție asupra sa din partea generațiilor adulte se bucură îndeosebi tineretul de astăzi, oricum mai mult decât s'a întâmplat cu noi. Școala s'a apropiat în mai multe direcții de dolanțele lui se preocupă de organizarea timpului liber, de forme noi care să le satisfacă nevoile de colectivitate, vrea să depășească tendința unilaterală a pregătirii strict intelectuale spre o educație a întregii personalități.

MIRCEA ELIADE

Liviu Rebreanu este personalitatea marcantă ce a creat necesara reformă a literaturii române.

Înainte de război curentul „Semănătorului” crease un tip de țărăn român, foarte frumos, cu multe calități, ce satisfăceau și sentimentul estetic și pe cel moral, însă pe care sufletul nu-l putea concepe ca o realitate.

Era o simplă formulă literară estetică și nu o realitate nici psihică, nici socială.

După război, imediat chiar, Rebreanu crează tipul tânărului țărăn român, așa cum este el în realitate, viguros la trup și la suflet, complex : cu o trăire cosmică, dar și individuală — cum l-a definit, mai târziu, Bănciulescu — cu o concepție optimistă, dar și cu o mentalitate fatalistă, având o viață interioară organică și organizată, dar suferind și de un ușor misticism dizolvent.

De douăzeci de ani, de când Liviu Rebreanu a creat tipul, atât de clasic perfect și atât de romantic de viu, a lui Ion, la noi în țară; dincolo și dincoace de munți s'a creat o legendă, dar nu o legendă fluidă și estompată ca cele medievale, ci una vie și reală, socială și națională. Este legenda lui Ion, tipul tânărului țărăn român, așa cum a fost, așa cum este, așa cum va fi, și așa cum trebuie să fie el.

Acum în urmă scriitorul tânăr, dar fructuos de generație, Mircea Eliade a creat un nou tip de tânăr român, tipul intelectualului așa cum

Intre legenda lui Ion și mistica Huliganului

a fost el — de douăzeci de ani încoace — așa cum desigur, nu va mai fi mâine.

Ion este etern, este născut din țărina românească, este izvorit din energiile neamului este înfrățit cu cosmosul; „Huliganul” lui Mircea Eliade este un caz, este un episod.

Episodul se detașează net superior din continuitatea acțiunii, însă trebuie neapărat să se integreze în ea, ca să fie viabil, ca să poată trăi.

Aici este nodul chestiunii, integrarea trăirii sufletești, foarte valoroase, însă nedisciplinate și nestabilă, a Huliganului, în trăirea spirituală continuă, eternă și înfrățită cu realitățile cosmice, geografice, naturale și sociale ale lui Ion.

Intre acești poli în aparență atât de depărtați, în realitate destul de apropiați, se consumă astăzi „trăirea sufletească” a tânărului român; între Ion al Glanetașului și între huliganul David Dragu. Zic se consumă „trăirea sufletească” a tânărului român și fac abstracție de ceilalți tineri, francezi, germani, etc., pentru că astăzi, mai mult ca oricând, conform noii spiritualități ce abea acum se definește, viața sufletească a tânărului nu se poate produce, decât în cadrul națiunii lui.

Domnul profesor Rădulescu-Motru a definit marel fenomen spiritual al individualizării națiunilor.

Conștiința națională care înainte era identică, colectivă și generală tuturor popoarelor europene, a devenit astăzi personală fiecărei națiuni în parte.

Astăzi fiecare popor își concepe idealul său național, deosebit.

Viața spirituală a ginților se desfășoară între diferiți poli deosebiți.

Intelectualul, cam același în toată lumea, pentru a putea da o viață originală și personală națiunii sale, caută să se adapteze pe cât este cu putință spiritului locutorului original națiunii lui.

Intre acești poli pentru moment în antagonism, într'un viitor apropiat în concordantă, se desfășoară actualmente viața spirituală a națiunilor europene. Intre David Dragu și Ion al Glanetașului ne stucumăm necontenit, de douăzeci de ani noi Români, căutând să-i contopim pentru a da viguroasei „trăiri spirituale” a lui Ion lumina necesară unei vieți colective organizate; și pentru a da stucumăm-tului și inadaptabilului David Dragu un pământ solid sub picioare, pe care să poată clădi fără a avea impresia unei munci vane.

LIVIU I. EBREANU

Intre acești poli se frământă tânărul român. Huliganii au devenit o mistică; convingerea fermă și totuși stucumată a lui Petru Anicet, destinul tragic a lui Pavel Anicet, cel ce moare pentru că nu a putut să-și găsească idealul de iubire, sau negativismul atât de critic și prin aceasta atât de constructiv, a lui David Dragu, sunt tot atâtea probleme cari preocupă sufletul tânărului de astăzi.

Ion, imagine săpată în piatră și suflată pară în aur de cronici, a trecut în legendă; iar „Huliganul” siluetă hieratică, de o cultură deosebită, însă dezordonată, obsedează ca o mistică, viața spirituală a celor două decenii post-belice.

Acum, însă, Huliganul lui Mircea Eliade pare că își găsește liniștea.

Făclia destinului istoric românesc, ridicată în zări înalte de Mihail Eminescu, purtată glorioasă mai departe de Vasile Pârvan și Nicolae Iorga, a trecut în mâinile profesorului Rădulescu-Motru. Înflorită în citadela poeziei, dezvoltată sub egida savantismului istoric, doctrina destinului istoric românesc a trecut acum în domeniul filosofiei. Marele doctrinar al „Românismului”, este urmat pe cât cu totul diferite, în mod anarhic de separat, însă, este totuși urmat, de toți gânditorii noștri.

Fără să-și dea nici măcar ei, seama, șefii noștri spirituali duc o mișcare convergentă, pentru îndeplinirea doctrinei, pe care destinul istoric românesc o împune stadiului actual al dezvoltării neamului.

Fondul acestei doctrine poate fi conchis în puține cuvinte: Organizarea temeinică a statului, bazată pe originalitatea națiunii și producerea — de către elite — a unor valori spirituale autentice și caracteristice neamului, pentru a crea un imperialism cultural în Orientul Europei, realizând astfel misiunea latină a neamului românesc.

Și realizarea unui echilibru social, al unei stări economice înfloritoare și al unei acțiuni culturale rodnice, nu se poate realiza decât prin conlucrarea perfectă și egală a tuturor energierilor naționale.

Înainte de război, națiunea era definită de o colectivitate de oameni, cu suferințe și bucurii comune în trecut și cu aceleași aspirații în viitor.

Acum o națiune este definită prin aceleași elemente ca și în epoca ante-belică, cărora li se adaugă și elementul: o conlucrare organizată, sinceră și dezinteresată a tuturor cetățenilor ce o formează; pentru prosperitatea ei.

Această transformare a cadrului elementelor ce defineau o națiune s'a produs prin faptul

următor: înainte de război acțiunile naționale aveau un caracter de irendentă, astăzi ele au caracterul unui factor constructiv, deoarece națiunile și-au recăpătat hotarele lor firești și în loc de a-și întrebuinta energiile pentru a face revendicării altora, construiesc ele ele acasă.

La noi pentru a putea construi, pentru a putea consolida, pentru a realiza, — cu alte cuvinte — noile deziderate ale spiritualității ce se definește din ce în ce mai mult, pentru a îndeplini imperativete „Românismului”, trebuie, mai întâiu, să realizăm împăcarea și perfectă armonizare a diferitelor categorii sociale, ce compun națiunea noastră.

Nu înțeleg prin aceasta o unilateralizare, toți să lucreze la fel. Nu! Însă în diferitele ramuri de activitate, aspirațiile dacă nu pot fi comune să fie cel puțin simfonice. Massele să știe că lucrează pentru a da posibilitatea să creze elitele și că astfel prin lucrul lor, realizează, indirect, misiunea supremă a neamului.

În modu acesta nu-va fiind comună, meritele vor fi comune! Iată preocupările, singurele valabile ale tânărului de azi.

Impăcarea lui Ion cu David Dragu. Distrugerea legendei lui Ion și a misticei bolnavicioase a Huliganului și confundarea lor completă în realitatea viguroasă și singura de valoare, care va trebui să fie tânărul de mâine.

Iată deci idealul tânărului de azi!

Numai acesta îndeplinit, secolul lui Carol II, secol de cultură și artă națională, va putea fi o realitate și numai astfel destinul istoric românesc își va ajunge apogeu! Ne așteaptă epoca de aur...

Al. Dragomirescu-Baranga

Adolescența rămâne înainte de toate, ca aspect de ansamblu, o vârstă fluidă, vagă, complexă și greu de prins în formule, constituind un cadru nobil, colorat și transfigurat de irizări de tot felul, cu marginile neprecise de seamă, pe care se proiectează aceste forțe mai mult sau mai puțin sigure, dar cari sunt tot atâtea raze generoase și patetice de orientare, într-o vârstă în general dezorientată și descentrată de contradicții organice. Vârsta de nedumeriri insurmontabile și înțelegeri cari forțază puterea de înțelegere; de timidități paralizante și porniri mesianice; de elanuri ce-și caută scopul și de autosugestionări cosmice; de chemări din altă lume, ca vocea înrudită a unei ființe pe care n'ai văzut-o niciodată, și de supraviețuirii puerile; de obscurități ametoare și de revelații metafrice; de roire confuză a energiei și perplexității supărătoare; de presimțiri, porniri, avânturi surde, confuzii și lumini. Vârsta în care se atinge lumea mitică și impersonală a copilăriei cu lumea critică și personală a maturității. Vârsta, când tipul sufletească definit al copilăriei se dizolvă pentru ca misterul creației să apară iar, de data aceasta sub ochii noștri. Vârsta necompletă, tranzitorie și dependentă, spre deosebire de vârsta completă, autonomă și definitivă a copilăriei. Punct aproape inform, dar fecund, din care va rezulta ceea ce vor îngădui împrejurările generale ale vieții, dar și ceea ce va fi avut grijă educatorul. Și în orice caz, moment unic în viață când se desghioacă cele mai alese virtuozități înmagazinate în plasma aceasta a omului...

VASILE BANCILA
 („Gândirea” anul VI, Nr. 3)

Promotia mea, adică tinerii care aveau între 8 și 12 ani la izbucnirea războiului pentru întregire, s'a deosebit net de toate generațiile precedente prin două caractere :

1) *Setea de spiritualitate*; 2) căutarea unui *absolut* în această *spiritualitate* (găsit, prin 1927—28, în mistică, în ortodoxie).

Noi nu mai putem crede în cărțile, idealurile și doctrinele părinților noștri, pentru următoarele motive: generațiile dela 1890—1900 încoace, crescuseră într'un ideal individualist, de confort personal. Credeau în liberul arbitru, în libertatea individului, în democrație, etc. Ori, când a izbucnit războiul, au trebuit să renunțe automat la toate aceste idealuri, să-și suprimă libertatea integrându-se în masa anonimă a trupelor, să renunțe la viața lor individuală pentru viața mistică a statului, a colectivității. A fost o dramă, după care toți cei cari au supraviețuit s'au resimțit.

Noi, cari am înțeles lucrul acesta, nu mai putem crede în idealurile lor de libertate, liber arbitru și confort, în democrație și evoluționism, deoarece toate acestea se dovediseră a fi simple formule; oamenii cari crezuseră în ele le-au aruncat cum a sunat mobilizarea. Generația noastră, prima generație după „Unire”, a fost preocupată de spiritualitatea pură, autentică, supra-rațională. Eu mă așteptam ca dv. tinerii cari încă nu aveți 20 de ani, să vă deosebiți de noi. Să fiți mai puțin dramatici, mai puțin interiorizați, mai puțin preocupați de experiențele spirituale. Vă credeam mai sportivi, mai naivi, mai fericiți. Cele ce-am putut observa în ultimul timp, mă face să cred altfel. Observ că și dv. sunteți preocupați de problemele sociale și politice, așa cum sunt și tinerii de 25—30 ani. Personal, nu cred că este atât de bine-venită preocuparea aceasta socială, dar, însfârșit, acestea sunt fenomenele istorice în care nu poți interveni. Te mulțumești să privești, să înțelegi și atât.

MIRCEA ELIADE

Entuziasm și tinerețe

Acestui articol îi revine sarcina să înceapă cu o vastă paranteză, sortită să desființeze sau măcar să reducă un semn de întrebare: Putem noi, tinerii, să vorbim de tinereța noastră?

Pască, genul pe care lumea s'a ferit multă vreme să-l contrazică, înspăimântându-se odinioară de indiscrețiile autobiografice ale lui Montaigne a poruncit: *Le „moi” est haïssable*; posteritatea, generoasă, a vrut să înțeleagă prin aceasta și pe: *Le „nous” est haïssable*. După ce închiziția literară, cu respectivul ei mare inchiuzitor, Boileau, a cunoscut perioada de înflorire cu flori artificiale a clasicismului, timpul a ros pe înecut infalibilitatea acestui canon artistic, deschizând supape largi în toate direcțiile. Compromisurile s'au dovedit ineficace, fiindcă, în vremea romanticilor, cazanul lui moi a făcut explozie. A rămas însă în știință un rest de pidoare medievală în virtutea căreia se pretinde și astăzi scrierilor despre sine însuși să aștepte mai multe zeci de ani în întunecul ineditului, tot așa cum gastronomii cer vinului să-și facă stagiul prelungit în beznă pivnițelor, spre a căpăta praful și savozarea desuetului.

Unor fărave studii despre tinerețe nu li se poate însă cere să îmbătrânească spre a vedea lumina zilei. Pentru ca albina să poată strânge mierea fagurilor ei, floarea trebuie să-și deschidă, prumitor, corola. Șavanții nu pot pătrunde în psihologia tinereții, fără ca ea să-și desfacă, binevoitoare, petelele sufletului. De aceea, lăsați-ne să ne uităm în oglindă.

Spre a evita o prea matematică ariditate, ne-am ferit să punem în fruntea rândurilor de față titlul care ar fi fost adevărata lor rezumare: Tinerețe egal Entuziasm. Scopim acești doi termeni tot atât de matematici sinonimi ca 1 egal 1 sau, spre a reda în același timp o incontestabilă complexitate, Infinit egal Infinit.

Definirea noțiunilor abstracte — o cântărire a imponderabilului — nu se poate face. Putem înțezări totuși adevărul înțeles al noțiunii, printr'un cuvânt ce trebuie pus sub rezerva ghilimelelor: *Entuziasmul este „superlativizarea” sentimentului.*

Copilăria, nefiind decât o acumulare brută de senzații — tot atâtea lumini aprinse în întunecul nentului prenatal — nu poate da naștere la sentimente de lungă durată; este exclusă deci evoluția lor gradată. Copilul rade când îl provoacă fizicește sau sufletește, plânge când îl sgară sau îl sgară. Răsul și plânsul sunt puncte terminale, concluzii sosite prea de vreme. Când abia și-a primit viața din mâinile Creatorului, copilul caută să și-o păstreze; instinctul de conservare veghează și intervine

direct — aceste reflexe — fără a se uita la umaniza în sentimente, Se vorbește de nevinovăția copilului, ea nu există (Dumnezeu și-a rezervat numai lui acest privilegiu paradisiac); există numai iresponsabilitatea greșelii. Minciuna copilului nu e minciună deliberată, diplomatică; ea izvorăște direct din instinctul de conservare. Carapacea în care acest instinct izolează pe copil și cu greu disolvată de școală. Chiar în cursul inferior de liceu cuvântul „*par”* nu și-a căpătat încă înțelesul pejorativ; abia mai târziu el începe să însemne trădare. Acel târziu care — precocitatea își spune cuvântul — începe să seosească din ce în ce mai devreme — este semnalul primei erupții a vulcanului, e trecerea dela larvă la fluture.

Tinereța este perioada de decadentă a instinctului de conservare, acest plumb ce împiedică aripile entuziasmului să înfrunte legea gravitației către animalic. Tinereța e marea aventură a vieții, în înțelesul eroic al cuvântului. După iarna copilăriei, în care săpăda nu poate însemna albul nevinovăției, ci vâlul care desparte încă ochii conștiinței de tainele naturii, sosește primăvara tinereții, înseninarea, ridicarea cortinei asupra scenei infinitului. Opa-cul devine transparent. Tândrul cunoaște, înțelege, iubeste, adoră. Tinereța e vârsta imnurilor, e sărbătorirea oricărei apariții, zeificarea necunoscutului ce se lasă cunoscut. Adolescentul se simte deodată bogat, sentimentele ajunse la paroxism îl deboră, are un *trop-plein* sufletesc ce trebuie neapărat revărsat asupra altora. De aici generozitatea entuziasmului, altruismul lui, deși înseamnă oarecum a compromite efectul găsindu-l o cauză. Tândrul e gata să-și dea viața, fiindcă are prea multă.

Erosimul pune aureola vesniciei mai ales în jurul capetelor tinere, singurele gata să pornească la luptă fără întoarcere, chiar când speranța victoriei nu există :

C'est inutile?... Je le sais!
Mais on ne se bat pas dans l'espoir du succès!

a rezumat Rostand — Cyrano nebunia măreață a eroismului.
Generator neseacă de energie activă entuziasmul este în același timp cheltuirea acestei energii, în distrugere sau creație.

Revoluțiile au fost opera tinereții. Camille Desmoulin a dărâmat Bastilia cu tinerețea lui, studenții universităților germane și-au înțezit țara cu tinerețea lor, cărvunarii noștri au ars cu focul entuziasmului lor regulamentul organic.

Apogeul focului este generalizarea lui, incendiul: tot așa apozeasa entuziasmului este răspândirea lui largă, entuziasmul colectiv. Tinerii sunt frați întru entuziasm, în înțelesul depin creștinesc al cuvântului. Ei merg alături, cu sufletele alinate de un ideal comun, într-o contopire totală, spre a crea lumi nouă, suprenă justificare a distrugerii anterioare.

Urmează maturitatea — refluxul — reculegerea după accidentul sublim al tinereții. Maturitatea ar însemna domesticirea entuziasmului, raționalizarea lui. Fiecare din aceste două cuvinte înseamnă nimicire, moarte, căci entuziasmul nu poate respira fără perspectiva infinitului. Creația continuă, nu în salturi însă, ci în mers cumințe, ce se teme de oboseală. E adevărata creație, punerea la punct a imaginilor, sublimarea ideilor, concretizarea abstractului. Maturitatea dă creației duritatea necesară spre a o feri de loviturile timpului, spre a-i asigura o cât mai puțin relativă eternitate.

Există suflete care dintr'un exces de inerție, refuză să îmbătrânească odată cu corpul (E poate un mijloc al sufletului de a-și revela ne-

murirea). Se petrec atunci acele tragedii interne — istoria și literatura sunt colecții de exemple — în care învingătorul și învinsul sunt totdeauna aceeași. De aceea bătrânețea trebuie să însemne liniștea definitivă a apelor sufletului, fără flux și reflux, de vreme ce astrul ce le frământa adâncurile, entuziasmul, s'a stins pe cerul depărtat al tinereții. Puterea de a crea sfârșindu-se odată cu maturitatea, bătrânețea e numai contemplația retrospectivă a creației și, nimic mai firesc, tendința, de multe ori disperată, de a o păstra.

Conservatismul bătrâneții este o frână inutilă a entuziasmului, atunci când tineretul își mână carul destinului pe sușul progresului; imperios necesară însă, spre a atenua lunecarea pe vârnășuri, în perioade critice.

Deci, entuziasmul nostru, al tineretului și pentru o prosternare în fața aceluia care nu pot merge cu noi, spre a le dobândi binecuvântarea. O îngenuchere a viitorului, la icoana trecutului.

G. I. Florian

Despre fata de azi

Nu vreau să par pedant și lăndurile mele pretențioase, nu vreau decât să lămuresc puțin pe cititorii „Vlăstarului”, asupra noastră, fetele. Nu voiu vorbi bine-înțeles decât de ocupațiile lor extrașcolare, programul didactic fiind același la fete ca și la băieți.

Ce face o fată în timpul ei liber? Depinde După ce a terminat cu orele de engleză, franceză sau pian, dacă e sportivă, se duce la antrenament de volley, tennis sau hockey iar dacă nu, își ia o carte și citește. Da, citește chiar foarte mult, fata de azi. Afară de clasici, pe cari trebuie să-i cunoască, e în curent cu ultimele volume scoase de sub tipar. Alta preferă muzica și nu găsește că e nevoie de un efort

special — ca multe persoane cu pretenții — pentru a asculta o suită de Bach. Nu mai vorbesc despre filosofie, care se bucură și ea de multă simpatie în elementul feminin.

Noi fetele ar trebui să fim judecate după majoritate, iar nu după acele câteva specimen. Am încercat să spun în câteva rânduri cease fără altă preocupare decât toaleta, fiirturi, etc alții ar fi spus în pagini... Nu știu dacă au mare putere de convingere cuvintele mele, dar cred în schimb că am reușit să plictisesc bine pe toți cei cu un singur gând: persoana lor. (Oare e nevoie de precizări?).

JOSETTE LAZAR

Conducătorii tinerimii de azi

Până acum câțiva ani, dacă mi s'ar fi cerut să vorbesc despre un autor, ale cărui opere le-am citit, mărturisesc că dacă n'aș fi citit într-o istorie literară, n'aș fi putut-o face. Copilul n'are niciodată noțiunea existenței unei persoane, alta decât sine. Nici chiar despre sine el n'are o idee sigură. El ar putea face orice. Și dacă adesea copiii și-au ales, sau spun că și-au ales o anumită profesiune, ei nu o fac, decât foarte rar pentru că simt o adevărată atracție pentru ea, ci în majoritatea cazurilor pentru că la un moment dat și-au reprezentat-o în culori atrăgătoare. Spre deosebire de copil, tânărul începe să se deschidă lumii din afară, pentru prima dată își reprezintă personalitățile și tipurile de personalitate și, întrucât propria sa sinteză nu este încă efectuată, este târât spre un anumit tip de om. Am întrebuințat acest „târît”, pentru că nu cred că alcătuirea personalității se face printr'o deliberare, și apoi printr'o autosugestionare. Sunt forțe sufletești — nu instinctele, asupra cărora se exercită atât de ușor voința tânărului încât aceeași lui oricât de îndelungată, este un simplu joc, — acela care se poate realiza numai în cadrul unor categorii, constituind, matca stilistică. Nesupuse vreunui control rațional, în afară de forțele principale, caracteristice unui neam întreg, numai existența lor combinată după o formulă specială, conferă dreptul de existență al unui neam și nu numai simpla lui făptură ca atare, în afară de aceste forțe mari, combinate, odată pentru totdeauna la formarea unui popor, sunt altele mai mici și într'un număr foarte mare, cari intră în combinații, cari sintetizează personalitatea sau eul său (Am făcut distincția, întrucât prin personalitate se înțelege unicitatea unui mod de a exista, iar prin eu numai continuitatea). În acest moment intervin conducătorii unei generații. Rolul acesta nu se conferă prin alegere nici de o parte, nici de alta. Nu este destul să arăți unui tânăr „calea cea bună”, chiar printr'o demonstrație desăvârșită. Va închide cartea sau va pleca dela conferință fără să simtă că s'a făcut vre-o legătură între el și predicator. Va fi ca un european în fața unui produs de artă exotică. Va admira, va spune „frumos”, dar nimic nu va simți, care să-l facă să dorească revăderea. Ideile unui conducător trebuie să fie idei-forță, care după ce au fost lansate să lucreze, nu numai în sufletul celor ce au luat contact direct cu ele și își dau seama de ele, ci și în sufletul celorlalți la care ajung cu un ecou difuz.

Cel dintâi care trebuie menționat aici este Blaga, nu numai pentru opera lui, ci ca sim-

bol a o sumă de idei pe care și alții, și în special grupul dela „Gândirea” le-au dezvoltat. Influența lui se manifestă dublu asupra noastră. În prim rând este îndepărtarea de rațio-

LUCIAN BLAGA

nalismul, altădată atotputernic, iar ca rezultat, descoperirea unei vieți inconștiente, ce îmbogățește efectiv viața noastră. E destul să spun că numai socotesc visele ca anumite manifestări ale organismului ce se liberează de tutela creierului, nici ca descărcări a unor energii ce nu se puteau descătușa prin anumite acte interzise, ca în teoria psihanalitică, ci ca cea mai autentică trăire a noastră, mai autentică decât aceea pe care spun că o surprind scriitorii introspectivi. Prin pierderea încrederii în absoluta putere a rațiunii, tânărul de azi devine mistic. A doua oară, în sensul dezvoltării conștiinței noastre române, și nu din patriotism sentiment, ci dintr'o conștiință, nu a unei superiorități de rasă, ci a unei posibilități de afirmare proprie, pe tirămul cultural. Formula, rostită de câteva ori la sezătorile dela liceu de către colegul Dragomirescu-Baranga, este „Imperialism cultural”.

Afirmarea lozincii de mai sus, și a altora, se face cu o tărie care denotă o anumită siguranță a propriei noastre valori. Noi ne simțim desobșiți nu numai de cei mult mai mari, ci și de cei ce numai cu vre-o zece ani ne-au precedat. Ne simțim adică o generație. Cei ce

erau tineri imediat după război, erau în căutare unui tip de eu. Sunt tinerii din generația lui Mircea Eliade, cei ce au discutat numeroase probleme, aveau momente de trăire originală, dar în afară de prinderea în pagini a acestora, incapabili de creație. Tipul acestui tânăr este Pavel Anicet, din romanul „Întoarcerea din Raiu”. În alt roman „Huliganii”, tot Mircea Eliade a creat alt tip de tânăr, pe Petre Anicet, cu intenție, cred, făcut de autor, frate cu celălalt. Nu știu dacă tânărul acesta a fost observat de autor la cei mai mici decât el, a fost conceput ca ceea ce ar fi vrut să fie, și foarte des nu-i destul să vrei pentru a fi, sau poate, separându-se de generația sa, și-a putut realiza în sfârșit simțea în acest sens. Personal inclin mai mult către această ipoteză. Oricum însă tânărul de azi se aseamănă foarte mult cu Petru Anicet.

Se aseamănă dar se și deosebesc. Pentru că Petru Anicet, cei cari au citit cartea își vor aminti, este un om cu o morală proprie. El nu socotește furtul oprit, când este comis de un individ față de altul, pentru că îl apare ca o formă a luptei pentru existență, dar același furt în dauna colectivității este un picat, pe care nici nu îi trece prin gând să-l comită. Noi ne simțim cu altă morală: cea creștină. Religia, cea creștină ortodoxă, nu ne mai apare ca o filozofie, oricât de sublimă, ci ca relevarea unor adevăruri dumnezeiești. Ortodoxia dogmatică, nu împiedică, cum susțin unii, dezvoltarea unei creații proprii, pentru că totul este dat în dogmă, ci, pentru că ea cuprinde numai adevă-

vărurile generale. În granițele acestea este posibilă o creație oricât de personală, dar fără riscul unei rătăcirii. Este meritul lui Nichifor Crainic de a fi arătat cel dintâi toate posibilitățile religiei ortodoxe, iar al lui Blaga de a fi arătat în Spațiul Mioritic, că religia aceasta, pătrunsă la poporul român în timpul formației sale, și este o categorie specială în matca stilistică.

Cele spuse până aci par desigur incomplete sau referindu-se numai la o parte a tineretului, celor cari „constată” că tinerii azi, citesc mai puțin și fac prea mult sport.

Se poate să spunem că astăzi facem „și sport” (pentru că la câți de vârsta mea cunosc) sportul nu canalizează totalitatea energiei lor. Iar în ce privește că citim mai puțin, este adevărat, dar azi cred că nici unul dintre noi, nu ar voi să fie cu adevărat enciclopedic, pentru că aceasta nu numai că nu servește la completarea unei personalități, ba adesea năruște ceea ce s'a clădit iar a ști toate adevărurile socotite astăzi false ale altor epoci, mi se pare inutil și idelul nu circulă numai prin cărți. S'ar putea remarcă așa de puțin participarea în număr mai mare, a celor tineri, la anumite conferințe, iar revistele au astăzi un număr mai mare de cititori. Și să nu se uite că îndelungata deliberare la vârsta noastră, mai adesea suscită noul întrebări, lăsând totuși pe cele vechi nerezolvate.

Nu vrem să fim acei permanent neliniștiți metafizici.

MIRCEA BARBULESCU

Glossă

Tigan cu păr negru în plete,
Cu vioara uitată în mână,
Cântă odă pe'n deiete,
Privind cu tristețe'n țărână.

În ochi o lumină-i rășare
Se-pleacă pe vioară cu sete
Și cântă sub rază de soare
Tigan cu păr negru, în plete

Privirea-i pierdută în zare,
El vede'ntr'acolo o zână
Și cântă fără încetare
Cu vioara uitată în mână

Trecea în juru-i noiarul
De oameni, copii și de fete
Plecat pe vioară, țigăruț
Cântă odă pe'n deiete

Dar bietul pribog se'ntristează
Își scutură părul de lână
Și vioara sa și-o veghează
Privind cu tristețe'n țărână.

Privind cu tristețe'n țărână
Cântă odă pe'n deiete
Cu vioara uitată în mână,
Tigan, cu păr negru în plete.

Traian Lalescu

Fragmentări

Ea cântă!

Și sunetele argintii vibrează, se despart și se 'ncrușează în jocul aerian. Salonul de aur și azur pare făcut pentru vocea Ei, atât de simplă, de caldă și de mișcătoare.

Cu capul pe mâini am încremenit, urmărind cu ochii sborul notelor: se 'nalță, se cobor și lovindu-se în cristallul bizotat al ușei, se refractă, surori cu luminile, aruncând încă un ochiu spre greaua perdele la care nu pot pătrunde; ...sau se 'mpletesc alene în jurul micii pendule de mult amornită, bijuterie scumpă, uitată de-ale veacuri de pură eleganță, și se așează, triste și cuminți, în vasul de Daum ce doarme pe pian. Iar uneori se-opresc și cochete se-admiră 'n oglindă, ca Bolero-ul lui Thomé și-apoi pornesc din nou la joacă și la dans.

Fumul, pornind și el nesfârșit în sus, întinde un stâlp cenușiu de oțel dela țigara părăsită spre lampa albastră de Murano, pe care-o învăluște cu strani mângâeri, încât parc'ar privi prin ceața ce coboară în noapte, târziu, din aburii de vin sau de vis...

Recitind aceste câteva rânduri aruncate pe hârtie într'un moment de entuziasm, îmi amintesc cu un surâs de sinceritatea mea de atunci, de intențiile-mi nemărturisite de a continua la fel.

„Nu sună prea urît, — îmi pretuiesc eu însumi opera, — dar câți nu vor strămba oare din nas vorbind de apă cu zahăr”.

Apă cu zahăr, ironie grea ce se aruncă în fața oricui se 'nchemetă să-și deschidă sufletul într'o clipă de simțire sau elan, dacă nu-și răscumpără păcatul prin imediata luare în răs a tot ce spusese mai din fundul inimii.

Și totuși, ce bine știu, că în sufletul atator din cei ce ar disprețui, se mișcă valuri asemănătoare. Dar niciodată nu îndrăznesc să treacă pragul buzelor, chiar dacă uneori cuvintele sunt gata formulate și cer drum liber. Mai totdeauna, frica unei batjocuri mișcătoare încleștează dinții; și doar arareori tăcerea e rodul unei sfide de a se destăinui oricui, sfială ce nu cade decât între prieteni, când înțelegerea e-atată de deplină, încât o haină peste gânduri și simțiri n'ar mai avea nici rostul cel mai vag.

Dar mai sunt poate și unii, care n'au simțit niciodată asemenea vibrații... Afirmăție de necrezut, dacă n'ar veni câte unul care, când îi atragi atenția către un vers măestru, către un poet de nuanțe și simțiri, sau spre câteva rânduri de artă muzicală, te 'ntreabă ce aluzii sau ce teorii ascunde bucată citată.

Sunt, desigur, nenumărate — abateri dela regula multimei. Dar faptul rămâne că atâția cutii orșunde să înțeleagă și astăzi, când și filozofia s'a întors de la concepția pur intelectuală și începe să studieze sentimentul, ei vor să priceapă.

Acolo unde un poet nu a gravat decât emoție înveșmântată în cuvinte, ei vor să găsească sisteme complexe și teorii, povești sau sigetă.

De câte ori nu mi s'a spus:

E ușor a face versuri

Când nimic nu ai a spune,

Înșirând cuvinte goale

Ce din coadă au să sune.

Și chiar dacă ironia lor nu era în versuri, căci nu cunoșteau toți rândurile acestea, cam asta voiau să zică. Și uneori, împins de neacuzul de a vedea frumuseții nesfârșite negate de cei ce nu le pricep, mă 'nchemetam într'o încercare disperată de a explica inexplicabilul de a-i face să simtă, să știe măcar ce este poezia. Nu speram să schimb păreri definitiv stabilite, nici să răstorn prejudecăți mai vechi; voiam doar să am datoria conștiinței împlinite, într'o problemă care pentru noi e mai gravă decât multe altele.

Spuneam că atunci când deschid o carte de poezii, nu caut în ea nici întâmplări pasionante, nici le prefer în cadrul unui roman polițist, nici expediții și războaie de pomină, căci și pe ele prefer să le află din conținutul mai sobru al unei cărți de istorie. Nu caut în poezie nici teme filosofice, nici polemici de politicieni și nici analize psihologice. Fiecare din aceste producții literare își are ramura sa, mai potrivită în formă și în fond cu conținutul lor.

— Să nu se pară însă că această credință mă duce la cealaltă extremă, la negarea oricărei valori poetice operei care conține asemenea teme. Admir „Lucațărul”, „Rugațărul” unuia Dac”, „Treii sburătoare” sau „Lacul” lui Lamartine, pentru a nu cita decât vreo trei, patru; dar le admir nu pentru că expun o teză, ci fiindcă expunerea acestei teze are darul să stărnească în mine o vibrație sufletească, esențialul poeziei.

Iar după un astfel de discurs, care de cele mai multe ori se leagă de vreun poem prea discutat, constat deobicei că am ajuns de unde am plecat. Dar mă mângâi ușor, căci nu m'asceptam la nimic altceva. Era logic să nu isbuțesc, căci cum s'ar putea descompune, explica și raționaliza ceea ce nu e decât un tot, emoțional și fantastic.

Misterul nopții, impalpabil și real coboară în casa pustie. Din colțuri, făpturi din basme și legende par să ia cu înecul ființă, iar cântecul îndepărtate ale toamnei făuresc o lume nouă, în care mobilele, vasele și florile prind viață și înțelegere cu geniile serii și ale întunericului, mă împrejmuiesc cu-o viață mistică, subtilă, ce știu că se destramă la prima mea revoltă, dar care este, și împotriva căreia sunt fără putere, legat fiind de un lanț pe care nu-l cunosc.

Am rămas nemișcat, întins pe canapea, cu ochii pironiți pe florile ce ascund gravura jaronneză de pe zidul din față. Privirea împietrită își pierde însă puterea vizuală și nu mai văd împiedecă nici măcar garoafele la cari mă uit, și cari devin acum ființe vii ce par cășteaptă un ordin. Dar în același timp văd ce se petrece în dreapta, în stânga și în spate.

Statuiri nedeslușite trec, revin, vorbesc în șoapte și mă privesc, în timp ce îmi bat capul cum pot vedea în atâtea părți deodată, când n'am văzut nimic.

E foarte greu să gândești, când ai dat frâu liber cului intern, și când imaginația și sensibilitatea creează fantasmagorii pe cari mai că le crezi. Și la ce bun să te frământă ca să faci pe ceilalți să înțeleagă că mai sunt și alte lucruri în afara vieții de fiecare zi, când singurul lucru ce contează într'adevăr e viața noastră, sunt simțirile și lumile noastre? La ce bun articolul acesta, așa cum îl plănuisem adineori? Și n'ași fi făcut oare mai bine să continui așa cum începuse, fără să-mi pese de ce s'ar fi crezut?

„Huliganism ar spune poate câte unul!” e ultimul gând ce trece din minte pe hârtie, înainte ca să arunc foile, îngropându-mă apoi în muzica lui Tchaikowsky.

Mă aplec și aprind niște frunze, un obicei poate straniu, dar la care țin. Iubesc parfumurile lor ce te pătrunde fără a te sugruma, parfumul ce creează o atmosferă de orient și ce te ametește, te duce în ăreal și-ți dă gânduri de mii de ori mai îndrăznețe.

Și-mi place fumul, ca o făptură 'nsuflețită, ce se mișcă în mii de chipuri. Și-acum, în timp ce Tchaikowsky umple golarile casei și întinde 'n jurul meu o piasă ca să m'adăpostesc de orice năvălă streină, fumul se înalță și începe să-și arate plăsmuirile fantastice.

Spirale mici se desfac din colana învâltă, ca niște bucle alinate de-o mână visătoare, cârlionți deja cenușii, cu toată tineretea lor. Altădată, tumultoase ca valurile ceții mănate de furtună pe frământarea mării, crâmpetele de fum sunt chinute de câte-un vag suflu de aer, până când, învingătoare, se înalță din nou c'um port împărtășesc, ca să intruchipeze la nesfâr-

șit imagini noi, veșnic aceleași și totuși niciodată la fel.

În contemplația lor, șirul gândului se frânge, își pierde orice legături și în același timp orice îmi pare logic motivat.

Fragmente de-amintiri îmi trec prin față, secunde de fum sau făcute de el, scene de ieri sau de demult, de-aici sau de departe. Idei de mâine se împletesc printre amintiri, și clipe trăite nu sunt decât o preocupare, un vis al viitorului...

De mult și departe de-aici, am mai trăit o dată o noapte ca aceasta: în odaia mare, ascuns într'un fotoliu 'n care, din bătrâni, bucuca și toarce caerul de lână, priveam ca și acum la cei din jur. Atunci ca și acum, o voință stranie m'a scos dintre ceilalți, schimbându-mă într'un privitor blazat. Dar umbrele de azi pe-atunci erau reale... și mai puțin cuminiți.

Un nor de parfum sau poate o notă care a lovit mai în adânc, și totul e uitat, și altele noi îmi trec prin minte.

Parfumul, un ce necunoscut, care mai mult decât atâtea și atâtea, răscolește sufletul nostru.

Charme profond, magique, dont nous grise Dans le présent, le passe restaure.

Și muzica, pe care nu o simți într'adevăr decât pierzându-te în ea. Puteri ciudate ce te cuprind și stărnesc răspunsuri nevrute, ce te duc până a scrie ceace simți că niciodată nu se va putea spune prin cuvinte.

Și dacă ași pretinde că tot ce-am povestit e absolut adevărat, nimeni nu m'ar crede. Așa că...

Ce ne pasă în fond de ce cred alții! Adolescență... Huliganism... Vârsta sau fire, qu'importe c'est moi!

Mihai M. Romnicianu

Cântec de toamnă

Vezi, bate ploaia iar în geamuri
Și pică frunza de pe ramuri...
Auzi, se vaieță de drum,
Iubirea prefăcută'n scrum.

Din zări pierdute 'ndepărtare
Străbate-n cânt de 'nmormântare...
E cântul demult pierdut,
Al dorurilor ce-am avut.

Se risipește-acum încet,
Ca visul tău, sărman poet.
Trăind cu visuri, mori nebun...
Acestea vream să și-le spun.

TICU POPESCU

Tanărul melancolic al secolului trecut

Ca orice ființă care s'a născut, trăește și va muri, omenirea și-a târăgănat, din negurii secolilor, o viață stucumată, cu perioade de schimbări profunde și lupte crâncene, urmat, uneori, de vremuri de acalmie, dar acestea foarte scurte.

Frământat în lupte, trăind intens viața de nesiguranță și primejdii cari decurg de-aici, tineretului lumii fite el egiptean, chinez sau grec, s'a găsit la un moment dat într'una din aceste scurte epoci de acalmie. Și atunci, nemaiputând lucra pe tărâm fizic, tinerimea s'a recules, și-a trecut în revistă cunoștințele, puține, firește, și-a căutat, gândindu-se să-și explice fenomenele împrejurătoare și-apoi, treptat, treptat, au ajuns cu gândul la alte fenomene, abstracte, pe care au căutat să și-le lămurească.

N'am nici locul, nici motivul să cercetez evoluția gândirii anticilor. Trebuie însă să pomenesc, ca niște precursori ai tinerilor de titlul meu, de școlarii lui Socrate, cei atât luați în răs de acel spirit conservator încarnat care a fost Aristofan, tineri cari începură să dărâme zeei din vârful Olympului. Și, însăfârșit, când August închide porțile templului, lui Ianus cel cu două fețe, acea „rara juventus” de care vorbește Horațiu, respirând după atâtea lupte sângeroase, civile și externe, ajunge foarte asemănătoare epoci de care mă voi ocupa în special, secolului al XIX-lea.

Poate primul spirit romantic al lumii a fost criticatul autor al „Artis Amatoriae”, Publius Ovidius Naso, care a desvelit poeticimitul zeilor, în „Metamorphosae”.

Dar Creștinismul, cotropitor, impune lumii antice, care ajunsese să nu mai creadă în nimic, credința. Și astfel, în terenul propice meditației al lumii creștine, totul se lasă dus de această maximă: „Crede și nu cerceta”. Au cercetat unii, dar sfilosii, și-au dus prinsoală cugetării lor lui Dumnezeu. Iar ceilalți, marea masă, s'a pierdut în lupte sângeroase, fără scop, fără urmări, pentru urelgiia Acela care predicase Pacea și Iubirea între oameni.

Aceste lupte necurate au împiedicat tineretului să cugete, timp de peste o mie de ani, aici o parte din tineri luptau cu necredincioșii, și-și parte cu pricepera cârților sfinte, în mânăstri.

Meritul Renașterii e de-a fi lărgit cercul strălucit al vieții intelectuale. Un spirit atot-cu-prinzător, ca al lui Leonardo da Vinci, întrezărește în sufletul lui, o lume nouă. Dar Religia ținea la dispoziția gânditorilor rugul și indexul. De aceea, ideile și-au făcut loc numai întru cât le da voe Biserica: cunoaștem mulți artiști ai Renașterii, dar puțini gânditori. În contra celor ce-au vrut să-și împărtășească ideile lumii, Biserica a pornit la luptă aprigă.

Iar clasicismul francez, universal în veacul al XIII-lea, era îngrădit de mâna de fier a lui Ludovic al XIV, care ajunge să se pună în slujba credinței.

Anii însă trec. Marele Rege moare. Și tineretului din secolul al XVIII-lea, pârț de războaie, învată să cugete în cărțile lui Montesquieu, Voltaire, Jean Jacques Diderot. Una câte una s'bor din inimile tinerilor prejudecățile, dar și ideile creștine monarhice.

Și, în uriașul pojar al Revoluției Franceze, aceste idei sunt dărâmate și în concretizarea lor.

Dar o nouă ocupație li se dă tinerilor. Napoleon îl cheamă să cutreere Europa cu el. Veșnic cad, veșnic Franța îi trimite alții. Și, pe când milioane de tineri, se pregăteau să-și ducă sângela primos cuceritorului, un fulger, Napoleon a căzut.

Și-atunci?

Și-atunci începe Romantismul! Între un trecut care ridică, pentru puțină vreme, capul, într'un viitor nebulos, care nu s'a concretizat decât de vr'o trezec de ani, tinerimea, lipsită de eforturi fizice, a făcut prodigioase eforturi morale. A citit și s'a gândit, și apoi a acționat.

Aci am putea face o diviziune scumpă d-lui Lovinescu: prin sincronism am putea arăta întru cât se aseamănă romantismul lui Musset cu romantismul lui Goethe sau romantismul lui Byron cu romantismul lui Bălcescu, iar prin

nota diferențială, întru cât aceste concepții se deosebesc.

Când tânărul a vrut să citească, să caute o explicație a diferitelor chestiuni pe care și le puse, a găsit doi autori: Goethe și Byron.

Primul își depusese un pic din inima sa în Werther, în acea pasiune imposibil de satisfăcut, care duce la sinucidere. Și scrisese aici una din caracteristicile romantismului: „Ach! wass ich weiss, kann jeder wissen — mein Herz habe ich allein”.

Iar în Faust, problema existenței și a fericirii era tratată de un spirit care, cu toate divergențele lui de firea germană, trebuie caracterizat: „alulmfassend”.

Celălalt, lord Byron, blazat printr-o viață de petreceri și orgii, exprimate, în curiosul său Manfred, frământările unui spirit superior în căutarea fericirii, și apoi plecase pe Mediterană să vadă țări exotice și să scrie „Childe Harold's Pilgrimage”.

Toate aceste scrieri, toate aceste idei, au răsunat și înlocuit ideile tinerilor. Și acum, trebuie să dau cuvântul unuia din acești tineri, lui Alfred de Musset, care este simbolul romantismului francez.

Iată ce scrie Musset în „Confession d'un enfant du siècle”:

„Ce fut comme une dénegation de toutes choses du ciel et de la terre, qu'on peut nommer désenchantement, ou, si l'on veut, désespérance. De même que ce soldat à qui l'on demanda jadis: à quoi crois-tu? et qui le premier répondit: À moi, ainsi la jeunesse de France, entendant cette question, répondit la première: À rien”.

Când toată lumea de idei pe care o aveau acești tineri asupra existenței și credinței se prăbuși într-o decrepitudine morală care curse pe tinerii de pe băncile școlii, rămăse numai eu-l.

Eu-l trebuia să sufer și, ca atare pentru romantici, suferința trebuia ispășită. Acest eu, hipertrofiat cum l-a numit Brunetiére, s'a crezut obligat să scrie. Aceasta e comun tuturor romanticilor, din orice țară și orice timp. „Amores” ai lui Ovidius sunt exprimarea suferințelor poetului și câți dintre noi n'am citit memoriile prăfuite ale bunicii noastre?

Tânărul acesta, care în Apus nu mai credea în nimic, nu mai voia nimic, nu se gândea decât la el, a găsit un ideal în Răsărit.

Nu în Rusia, unde reacțiunea domina și nu putea fi înlăturată, ci în Balcani, în România, Ungaria și Polonia. În sunetele marșului lui Rigas, locuitorii Eladei au pornit la luptă și inimile romanticilor din toate țările au bătut la unison cu ei.

Mult mai mult s'au impus ideile romantice din Apus în România și Ungaria, dar cu efect contrar.

Românii și Ungurii au luat de-oceanată ce le servea scopului național din ideile romantice, rămânând ca mai târziu, Eminescu și alții să fie romantici în toată putere cuvântului.

Prima undă a romantismului a găsit însă doi tineri, un român și un maghiar, ca să-i împărțesească ideile integral. Misticismul lui Lamartine se oglindește în scrierile lui Grigore Alexandrescu și, mai fericit decât el, Emerich Madách a scris „Tragedia Omului” care, dacă n'ar fi apărut după Faust, ar fi ridicat literatura ungară pe marea treaptă a literaturii universale.

Dar Gr. Alexandrescu și Madách sunt niște izolați. Marea majoritate a tinerilor din Dacia și Ungaria s'a ridicat, cu ideile romantice în mână, să scarne hanturile robiei. Printre aceștia, Petofi pare genul reprezentativ al Ungariei, Alexandru Petöfi, răpus tânăr, ca mai toți romanticii, dar răpus în război, războiul sfânt pentru patrie, nu ca lord Eyron, răpus de boală într-o țară străină. Iar dintre Români, Alecu Russo, cântărețul României și Nicolae Bălcescu, care și-a dat viața pentru opera lui monumentală, sunt romantici, firește, dar sunt înainte de toate naționaliști.

Dar tânărul melancolic s'a lăsat curând dus de alte idealuri. Reacțiunea religioasă a lui Chateaubriand și Lamennais, reacțiunea socială a revoluției din 1848 fac romantismul să evolueze spre alte norme.

Nunai aici, în România, o generație romantică și-a realizat idealurile și pe urma ei, o altă generație romantică le-a consolidat.

Dan A. Lăzărescu

O tinerețe prodigioasă

O tinerețe prodigioasă, subiectul va părea poate banal; multe au fost inteligențele premature, mulți au fost tinerii precoci, cari prin

creațiile lor neobișnuite, au oimit pe contemporani, reputând astfel, una din cele mai scurte, dar și cea mai apreciabilă glorie, gloria efemeră a momentului.

Dar aproape pe toți, cu mici excepții accidentale, posteritatea, caracterizată mereu de eternul atribut, al ingratitudei, s'a mîrginit să-i recompenseze, ori cu cele câteva rânduri, de altfel atât de invidiate în paginile exigente ale Istoriei, ori li s'au oferit, de data aceasta cu o paradoxală generozitate, îngrozitoare și ireparabilă negură a uitării. Cu multă răbdare, vom răsfoi foile pline de cobul vremii, pentru a ne opri la o faptă mai remarcabilă, la vre un tânăr mai minunat. Insfârșit, îl vom găsi, Stingerit parcă în mijlocul atîtor banalități, sfidându-ne ingratitudea, disprețuindu-ne subiectivitatea, va domina ca un adevărat glorie, arătând pentru prima oară adevărată glorie, singura cale spre mîntuire și admirație veșnică.

Acest tânăr unic, ridicat putem spune, nu fără oarecare mîndrie, chiar din sânul latinității, a dominat întreg secolul trecut, fiind sin-

gurul care a putut în acest fel, să ducă gloria Franței atât peste hotarele celolalte țări, cât și peste granițele de nepăstruns ale timpului, mai greu de înfruntat decât cea mai puternică armată, mai strălucitoare, decât cea mai glorioasă victorie.

Privită chiar dela început, această viață, în care circumstanța dacă nu a fost inexistentă, atunci a jucat un rol prea puțin important, acest mistic personaj, va fi singurul care ne va arăta cum un om, un om conștient de puterile sale, conștient ca orice adevărat geniu, poate realiza cea mai monumentală creație, datorită pasiunii, imaginației, muncii și voinței și în sfârșit unui formidabil curaj.

Născut într-o atmosferă tristă, de agitații războinice, vede lumina zilei, după asediul dela Ponte Novo, unde Carol Bonaparte încercase în zadar, eliberarea patriei din mâinile „tiranelor de francezi”. Cu această tristă uvertură, se deschide cea mai fantastică și cea mai stucaimată viață, începută pe o insulă din Răsărit și sfârșită pe o insulă din Apus, soarele iuduii spectacolului continuu, iar zăngănit de arme și șgomotul de tun, macabru acompaniament.

Dar o stranie întorsătură a evenimentelor, face pe entuziasmul corsican de acum, și victorul iacobin (prin concepție) de mai târziu să devină într'un paradox, bursierul regelui francez; și noua patrie își deschide larg ușile școlilor, recepțiuor săi ceiașeni mericioșii: De la Autun, unoc învățător lăra mută greutate, noua sa limbă, trecu la „școala Regala militară” din Brienne și grașe talentuul sau pentru matematică, este trimis pentru studiu artileriei, la școala mutara din Paris. Leabia acum începe să se lormeze mentautatea vointarului acolescent, încă neimblănzit de noul mediu. Paolist inocat își atrage ura colegilor și în special a viitorului rival de la Saint-Jean d'Acree, de mîndru de uniforma purtată, cu toate că sub ea, se ascunde aceeași inimă corsicană, acelaș sânge ciocotud de ură, promișând o inversunata venetă, actualilor stapanitori.

Dar nostalgia îl consumă și la 1 Septembrie 1786, părășește garnizoana din Valence, ca după o lipsă de șapte ani, să revadă Ajaccio, să-și revadă familia, al cărei cap se considera după moartea tatălui său.

La 1788 veni în Franța, unde spiritele inflăcărâte și dornice de libertate, anunțau cu nori negrii, Aproximata deslanțuire a furtunii. Este mutat la Auxonne de unde noua guvernare revoluționară, căreia Napoleon i se aliase cu mult entuziasm, îl readuce la vechea garnizoană din

Valence. Un nou concediu 1791, îi permite o nouă vizită în Corsica, unde murise arhidiaconul Lucien, ultimul sprijin al familiei. Și în țara sa, va găsi aceleași agitații revoluționare. Acum se petrece adevărată răsturnare în sufletul înfătușului locotenent, schimbare determinată a tuturor evenimentelor viitoare. Antrenat în ilegalități, pierde orice scrupul, ofițer francez fiind, îndeamnă pe soldați la călcarea disciplinei, părăsește orice preocupare literară și se amestecă astfel pentru prima oară într-o mișcare politică. Într'adevăr reușește să fie ales locotenent colonel în armata de voluntari corsicani; dar acest succes îi atrage ura conaștrilor, cari răsculați în ziua de Paști, atacă pe voluntari, iar Napoleon șeful lor, este nevoit să recurgă la măsuri drastice, cari în ochii multămii îl ridică la rangul de adevărat călău public. Reîntors pe continent unde risca să fie reformat pentru neprezentare la serviciu, reușește să fie reprimat în un regiment de artilerie și avansat chiar căpitan, ceea ce îi permite obținerea unui nou concediu, petrecut tot în insula natală.

Acum va urma pentru el marea deziluzie, ingrățitudinea propriei sale țări, care îl goneste și îl reneagă. Patriot, dar în același timp devenit filo francez, caută să reacționeze în contra lui Paoli care pe ascuns unelțește cu Englezii, liberarea Corsicei din mâinile actualilor stăpâniitori.

Decepționat, dar în același timp trezit de această primă ciocnire nemiloasă cu realitatea, trezit din reveria sentimentală și literară care i-a ocupat întreaga adolescență, privește mai sceptic viața și bunătața umană. Trădează astfel pe Rousseau, Ralynal, Paoli pe toți foștii săi ideologi, părăsind vârsta sentimentului, se leapădă pentru înfiia dată, de entuziasmul primei tinereți.

Putem spune, că acesta este primul pas spre glorie, prima treaptă spre nemurire, din acest moment ascensiunea sa este ca și începută.

Stabilit definitiv în Franța, cu toată familia, are de îndurat zile de cumplită miserie, unde numai speranța îi mai poate întreține echilibrul sufletec. Printr'o întâmplare voind să viziteze vechiul prieten și compatriot Saliceti, este nevoit să înlocuiască la Toulon, pe comandantul Dommanin, care tocmai atunci fusese rănit. Succesul reformat contra Englezilor cu această ocazie, îi atrage admirația tuturor, iar la 22 Decembrie 1793, este numit general de brigadă din cauza „zelului și inteligenței de care a dat probă, contribuind la predarea orașului răsculat“. Avea atunci douăzeci și patru de ani și patru luni.

Nu se poate bucura însă prea mult de recentul succes, căci fiind bănuț de a fi avut relații cu Montagnanzii și cu Robespierre tânărul, este

arestat și ținut 18 zile în închisoare, la Antibes.

Dovedindu-i-se curând nevinovăția, este însă liberat, dar fără a fi reîntregat în vechia funcție i se dă o brigadă în armata de Răsărit, sub comanda lui Hache. Manifestând în contra acestei disgratii deghizate, este numit la biroul tipografic al ministerului de război și redactează planuri pentru Scherer, comandantul armatei din Italia. La 15 Septembrie 1795 Bonaparte fu sters de pe lista generalilor, sub motiv că a refuzat postul oferit.

Complet descurajat, fără resurse materiale, exclamă pesimist într'un moment de desmădejde: „Si cela continue, je finirai par ne plus me détourner, lorsque passe voiture“.

Câteva săptămâni după aceasta, lovitură de stat din 5 Octombrie, îl readuce la primul rang, tocmai în momentele sale de desmădejde cele mai acute. Secțiunea din Paris, se răsculase în contra Convenției, care printr'o cale ascunsă, dorea să se mențină la putere și în viitoarea guvernare a Directoratului.

Fiind însărcinat Barras cu înăbușirea răscăleli, acesta cunoscând de la Toulon meritele lui Bonaparte, îl ia ajutor și în cele din urmă îl cedează chiar întreaga conducere. Sdribind complet pe insurgenți, restabilește ordinea și salvează astfel Adunarea și Republica. Este declarat în ședință publică, general de divizie, iar la 26 Octombrie, Comitetul Mântuirii publice, îl proclamă comandant al armatei interne.

Socul viitorului monument, a fost astfel ridicat: drumul spre glorie a fost deschis. Ascensiunea va decurge de acum firească și neîntreruptă, până la apogeu. Urmează campania din Italia, unde fiecare luptă e o nouă victorie, fiecare localitate o nouă dovadă a genialității; Lodi, Castiglione, Arcole, Rivoli și le scrie singur, cu litere de aur, în cartea destinului, al cărei unic autor, n'a fost decât el, n'a fost decât puternica sa personalitate.

În Egipt, în misteriosul Egipt, unde reputația victorie asupra Mamelucilor, Sfînxul cel Straniu îi povestește numai glorie. Într'adevăr, întors în Franța la 18 Brumar este ales prim-comandant, în delirul multimei admiratoare.

Putem spune că aci se termină opera tinereții și va părea paradoxal cum dezastrul de mai târziu, ne încredințează că odată maturitatea începută dispărește prudența, vanitatea copleșește rațiunea și lată cum prăbușirea unui împărat, apare atât de firească.

Cortina s'a lăsat, piesa cu tânărul său actor, s'a încheiat în triste împrejurări; steaua obștă, de scurtă dar învâpănată strălucire, a apus, a dispărut în abis, drumul său presărat de foc, va lăsa însă un traiect luminos, care persistând Eternității, va scrie de-a-pururi în beșca de nepătruns a banalității.

Mircea Teodoru

Cantărețul vrstei tinere: Ionel Teodoreanu

Se pare că un capriciu a împins pe Ionel Teodoreanu să nu-și oprească gândul la cap de rând și stihindu-și imaginile, să potrivească rima la sfârșit de vers, ci să se joace cu copiii, cu florile, cu tinerii și zarzării, pe sute de pagini închise în copertă severă, pe care editorul — tot din capriciu — a tipărit sub titlu: roman.

Și astfel s'a născut, a trăit și va trăi un mit: romanierul Ionel Teodoreanu, autor a multe și compacte tomuri. Dar nici numele nu poate exprima măcar cu ceace tipăritorul, vast cu-noscător al formelor de clasificare didactică — a subliniat un titlu șăgalnic. Un romanier parcă nu se poate numi Ionel. Poate romanierul Ion Teodoreanu, sau Ion Teodoreanu, romanier dar în niciun caz nu poate suna alături romanierul Ionel Teodoreanu. Prea e diminutiv, prea e mângâietor acest muzical Ionel, ca să se împace cu meseria de romanier, care cere multă seriozitate, un birou sever cu mapă de piele și telefon automat, opuri nestăruite de sociologie, răfoite prin lentilele groase ale ochelariilor de baga.

Romanierul are ore fixe de scris (ca la serviciu) și când a terminat capitolul strânge grăjulu filele, ca să continue a doua zi. Dar Ionel își irosește un nesecat izvor de imagini oriunde, oricum și ori când. Îl văd parcă pe Ionel Teodoreanu, de circumstanțe metamorfozat în Dănuț, trântit pe iarba dela Medeleni, mângâind pe caetele „veveritelor“ metafore noi și strani. Îl ghicesc pe avocatul Ionel Teodoreanu la un proces greu, cum colorează atmosfera solemnă a justiției cu rozul luminos și primăvăratec al florilor de cires și îl bănuiesc pe sportivul Ionel Teodoreanu, cum în vesmânt de flanelă albă punctează cu imaculatul de nea al mingilor de tenis pământul „blănit pe margini în mușchiu verde“. E parcă un fluid nesfârșit de entuziasm tinerec în tot ce acest „etern adolescent“ face. Și când ar voi să pară serios îl privești cu zămbetul îngăduitor în colțul gurii, ca pe fetițele ce „mbracă rochia cu malacof a bunicii, ca să pară „une grande dame“.

Se spune despre marii humorști că în viața lor privată sunt oameni triști. Prin analogie Ionel Teodoreanu trebuie să fie în lumea lui interioară, unde se plămădește aromatul aluat poetic, un om foarte serios.

D-sa a reușit să pătrundă în sufletul copilului mai adunc decât oricine, i-a disecat viața lui launtrică de realități și de basm, i-a ghicit bucuriile, i-a împărțit tristețele stropite de lacrimi efemere și și i-a apropiat. L-a urmărit apoi la răspantie de vârstă, adolescent, nici copil dar nici om și aci i-a înțeles tot subcunium nedumeririlor, toată setea după adevăr

și toată răsturnarea trupestă și sufletească ce se petrece în el. A întors apoi privirile în trecut, când el însăși a traversat cu pași nesiguri copi-

lăria și adolescența și Ionel Teodoreanu a devenit copil. Cu pana în mână a deschis atunci baerile sufletului și a creat acei nemuritori „Medeleni“.

Cine oare n'a tresărit când s'a regăsit în visările romantice ale lui Dănuț, ce băiat n'ar fi voit să zărească doar pe Olgața — șăgalnică și pitorească iconă — sau să tragă de coziele blonde, pe sfioasa Monică? Copii lui Ionel Teodoreanu sunt atât de naturali, atât de plastic prezentați, încât rămân ca o obsesie în gând sau în vis. Și Domnia-Sa își cunoaște slăbiciunea.

După „Medeleni“ — cari subiectiv fiind, mi-o consider cartea cea mai apropiată — în fiice volum a presărat copii, ca să lumineze cu răs imbiator de argint suferințele celor mari, sau adolescenți, timizi închiși în izolate cetățuși de filde. Să trimitem amintirea după ce a alergat prin „Medeleni“ la „Crăciunul din Silvestru“, la „Pați din Zlataust“ la „Arca lui Noe“.

Vă amintim de Roro și Grigri, de Delia, de Raluca, de Bob și de Yolanda. Ce replică minunată și masculină este Bob — „căpitanul“ — Olgaței? Iar pe Yolanda o vezi aveea cu fustă scurtă deasupra rotunjimilor genunchilor, serioasă, taciturnă și mută de admirație în fața „Căpitanului“. Și n'o putem uita nici pe Manjii — tânăra sclavă — înfrățită cu veveritele din înălțimile crăcilor. Este fiecare din acești copii, o mică și cizelată bijuterie artistică. Este atât de odihnitor — ca lector — să te găsești în lumea lor nevinovată. Copilul nu trebuie

considerat cum mulți au făcut-o și o fac, ca un „ce” necomplet, imperfect ca un om în devenire. Entitatea lor sufletească este perfectă, însă, structural diferențiată de aceea a matorului. Copii au și ei — miniatural — o viață ca și a celor mari. Satisfacțiile și deziluziile lor, așa minore și ridicule cum par, pentru copii au aceeași valoare emotivă. Capul spart al păpușii buclăte este cu adevărat o „inconsolabilă”, dar vremelnică durere, iar prăjitura cu cremă de șocolată, consumată pe furis cu farmecul clandestinului, poate constitui un moment de supremă și completă fericire.

Oare pendula monumentală din castelul medieval, n'are același mecanism ca mica brătară de platină dela mâna albă a domniței?

Ionel Teodoreanu, meșter dibaciu, a priceput cum funcționează micuta mașinărie, a demonstrat-o până la ultimul șurub și după ce a cunoscut-o ca pe sine însuși a putut s'o încheie la loc. De-atunci a refăcut-o și-a desfăcut-o cu aceeași măiestrie de nenumerate ori.

Dar adolescenții lui Ionel Teodoreanu? I-a ales din tagma acelor care nu merg pe drumul drept al normalului, cu ochii încrezănați de umbrele vinete ale nopților de veghe, petrecute în lumea nălucilor.

Raluca Sănătescu, eleva din „Fata din Zlataust” acel misterios „Eu” al corespondențelor anonime. Ce uluitoare cantitate de venin a putut ascunde adolescența aceasta, lovind cu perverșitate în Delia...

Și tot mereu, în fiecare filă pe care o întorcea cu mâna oboseală, plutește izul frenetic al tineretului, de cazi amestec de mireme adormitoare; te agăți în lănele metaforelor înăstru potrivite și guști deplin poezia savuroasă a lui Ionel Teodoreanu.

Creatorul „Medelenilor” va rămâne — chiar atunci când petale albe de zarzăr înflorit îi vor ninge pletele brune — un trâmbeșat al vârștelor tinere, cântărețul copilăriei și adolescenței.

MIHAI MANOLESCU

T a i n a

Sunt flacăra și umbră și-ți tremur lung pe zid.
Vrei să mă prinzi? Mă scutur; sunt plutitor.

Aci-ți svănesc sub tample și-aci-ți surdă
din stă.

Nu dibui zadarnic: Mister e urma mea...

Ades în miez de noapte de-ți viu prin som —
te temi

Si când îți pier din cale, plângând duos, mă
chemi.

Sbor fluturi prin odăie și'n para lămpii mor
Și'n zori de zi cad rouă pe câmpu-adormitor.

Sunt veghe și hodină, mireasmă și polen
Sunt suflor și sunt moarte, uitare și refren;
Sunt arșița de soare și fildes pe zăpezi
Sunt veșnică minune!... Privește-mă. Nu crezi?

Icoana mea răsare din ape și oglinzi
Îți seamănă și ție, dar nu cerea s'o prinzi;
De nepătruns ca noaptea m'ascund în univers
Și-ți sur în ochi năluca și te opresc din mers.

Stă păle de rândunele pe ghizduri și fântâni...
Nu mă cunoști în ele? Sunt cântec din bătrâni;
Sunt purpură de seară și'n culburi duc tăceri
Răsfir polei din lună și-alin străvechi dureri.

Sunt flacăra și umbră și-ți tremur pe poden
Aci-ți svănesc sub tample și-aci-ți surdă din

Nu mă căta! Sunt taină, sunt cernere de vreme;
De și-am pierit din cale, zadarnic mă mai chemi.

TH. CEZAR POPESCU

Străinii despre tineretul nostru

Răsfoind acum câteva zile, o carte¹⁾ care mi-a căzut întâmplător în mână, am găsit pe lângă alte multe lucruri, interesante și instructive, un capitol care ne vizează pe noi în special. Este vorba de un studiu, dacă i se poate spune așa, despre Tineretul românesc, făcut de B. Nortines. Capitolul la care mă refer se intitulă „Tineretul românesc”.

Problema tineretului atât la noi cât și alturea s'a pus și necesită o grabnică rezolvare precum mai ales o profundă cunoștință a ei.

Scoțesc însă penibil ca să se poată aventura cineva să ilustreze situația unui tineret din informații, sau constatări superficiale.

Este foarte firesc ca vorbind despre noi înșine să nu avem uneori obiectivitatea necesară, dar ori și cum s'ar prezenta tabloul ei este pietat în culori cu mult mai plăcute decât acelea în care a fost descris de B. Nortines.

Cetind articolul în cauză poate avem să vedem altceva de cât ceace vrea să arate el și anume: că de superficial și greșit ne cunoștem străinii pe noi.

Dar este și natural că, încercând a scoate în evidență starea tineretului unui popor numai pe baza deducției logice rezultatul va fi dacă nu eronat cel puțin greșit. Oare a ținut seama publicistul francez de faptul că materialul uman nu este un bun material pentru laborator.

Plecând dela o premiză majoră falsă rezultatul nu poate fi decât fals, spune o lege din logică.

Acești lucru se întâmplă și aici. Înainte de a intra în chestiune vorbind despre România B. Nortines, spune:

„Așezată la răspântia influențelor slave și turcești, a suferit adânc jugul acestora în cursul istoriei și până la o dată destul de apropiată: dar sunt de abia 60 de ani de când România este independentă”.

Foarte just, însă se poate vorbi de o independență de 60 de ani, ce a fost înaintea acestor 60 de ani? — robie? — am fost înăbușiți sau era numai o dependență politică față de Turci și foarte puțin timp față de Ruși.

Oare chiar sub acea formă de tributari sau care se găseau „Principatele Române”, n'au avut ele epoci de adevărată înflorire literară. Este cert stăpânirea turcească a stânjenit dez-

voltarea noastră intelectuală în ritmul apusului însă nu a oprit-o.

Lăsând la parte exponenții acestor dezvoltări culturale sub forma latentă care sunt N. Mișescu și D. Cantemir e suficient să amintim epoca de înflorire pe toate tărâmurile culturale din epoca premergătoare războiului dela 1877.

În urma acestor argumente s'ar mai putea spune oare, că actuala cultură de care ne bucurăm ne-am însușit-o numai în 60 de ani? Iar pe cari unii îl cred posibil și-l gășesc de mare importanță.

Continuând cetirea articolului m'am oprit încă asupra câtorva puncte din care am extras spre comentare câteva pasagi:

„Vorbind despre mărirea numărului de fete în școli, autorul spune:

„De altfel, dacă ridicarea fetelor la aceeași studii și cariere cu băieții a însemnat mai puțin progres intelectual decât o slăbire a moravurilor, aceasta se explică că și aici tranziția a fost prea bruscă”.

Oare numai la noi s'ar fi întâmplat această slăbire a moravurilor, dacă ea ar fi existat în realitate? Și numai poporul nostru ar fi fost acela asupra căruia această schimbare să aibă rezultate nefaste?

Ca o încheiere la cele spuse până acum pot concluda cu deplină obiectivitate următoarele:

TINERETUL ROMAN sub părintească îngrijire a M. S. Regelui Carol II a revenit la calea lui normală, turburată de război și de perioada postbelică. El este cu mult mai idealist și mai mărinos decât îl ilustrează străinii cari nu-l pot cunoaște, fiindcă el are specificul lui pe care nici un om ce nu simte românește nu-l poate înțelege.

Fără a depăși realitatea putem încredința pe oricine că TINERETUL ROMANESC este sprințul de azi și de viitor al țării care îl adăpostește și este ori când gata să urmeze pilda arătată de înaintașii săi spre a păstra și de azi înainte prestigiul și HOTĂRELE acestei țări.

Nu pot încheia acest articol fără a reaminti aici vorbele unui distins profesor și om: „Tineretul crede, crede din adâncul și curățenia sufletului său”.

Și credința răstoarnă și munții.

Petre I. Antonescu

¹⁾ Este vorba de cartea „Tineretul de azi” (O anchetă întreprinsă de ziarul Le Temps asupra tineretului la toate popoarele. Această carte a fost tradusă în o-măneste de d-l profesor P. V. Hanes și s'a tipărit în anul 1934 în editura „Tipografia române unite”.

Cozonacul lui Moș Gheorghe

Paște! Noi, băieți, în jurul lui Moș Gheorghe. Moșul scoate din dulapul „fermecat” mai multe felii de cozonac.

— „Ei, flăcăii moșului, ia încercați-vă norocul. În una din aceste bucăți se află un dar. Cine îl găsește, al lui să fie!”

— „Noi, toți, ne apucurăm să înghițim de zor din cozonac.

— „Eu am găsit-o!” strigă Mihai, arătând o monedă. „Ce noroc pe mine!”

— „Flăcăii dați înainte. Ia să vedem cine o da gata cel dintâi felia lui!”

— „Și eu am găsit una!” strigă Ionel. „Ai greșit Moș Gheorghe! Ai pus două în loc de una!”

— „Na, na, na! Așa-i când ești bătrân; uiți de la mână la gură”, spuse Moș Gheorghe.

— „Și eu am găsit una!”

— „Și eu!” strigară unul după altul.

Moș Gheorghe zâmbea în felul lui; iar le-aua-i era în plină activitate. Se vedea că moșul era mulțumit.

— „Moș Gheorghe, îți mulțumim pentru darul dumitale, dar te-ai făcut vinovat de-o grea vină. Ai pus în fiecare bucată de cozonac câte un ban, în loc să pui în una singură, după cum ai spus. Deaceia, cu voia dumitale te vom judeca”, spuse Ionel.

— „Desigur, flăcăule, desigur, judecați-mă!”, răspunde Moș Gheorghe.

— „Ii judecăm pe loc și Moș Gheorghe fu osândit să ne spună o poveste de Paști.

El povesti:

— „Eram copil de vreo 5—6 ani. Tata, — Dumnezeu să-l ierte, — avea și o brutărie. El nu putea pridiși singur toată treaba și de aceea avea un lucrător, Ion.

Era ajun de Paști. Brutăria era în fierbere: Ion frământa aluatul, tata lângă cuptor și așa mai departe.

— „Știi ce, bărbate? Hai să-l chemăm mâine și pe Ion la masă, să se bucure și el de aceste sărbători sfinte”, zise mama.

— „Ai dreptate, femeie, să mănânce și el cu noi, că și el e om ca și noi!”

A doua zi, eram adunați în jurul mesei. Ion, cu noi.

Mama tăie cel mai frumos cozonac și dădu fiecăruia câte o bucată.

Deodată, Ion rămase încrămențit: din bucată sa de cozonac, frântă în două de el, se livi un muc de țigară.

— „Ce e asta, Ioane?!” întrebă tata mirat și

supărat în același timp. „De unde a răsarit mucul ăsta în cozonac? Doar tu ai frământat aluatul!”

— „Să vă spun, totul”, răspuse Ion. „Frământam aluatul cu acest muc în gură. Gândindu-mă cum toți vor petrece de Paști, iar eu îmi voi plânge în singurătate neacuzurile, îmi trecu prin minte un gând rău și zisei aruncând mucul de țigară în aluat: „Cu asta să se bucure ure-un chiabur”. Și iată că mucul îmi căzu tocmai mie!”

— „Eu te iert, Ioane, dar altă dată să nu mai faci așa; iar vouă, copiilor”, zise tata adresându-se nouă: „Păjanii lui Ion să vă fie de învățătură; că bine a zis, cine a zis: Nu scupa într-un puț, poate vei bea cel dintâi din el!”

Tata l-a ertat pe Ion, dar noi, copii, nu! Căci l-am poreclit: „Ion Mucul Cozonac”, poreclă cu care a rămas toată viața lui.

— „Și vouă, flăcăii moșului, să vă fie de învățătură această întâmplare”, ne zise moșul, săfârșind povestea la care fusese osândit.

A. Rănic
Cl. II B

CONFERINȚE

„Franța și România”

Vineri 4 Decembrie, Domnul profesor Mihail Rălea a vorbit la fundația Dalles despre difuzarea de valori spirituale între Franța și România.

Conferința a fost precedată de un cuvânt introductiv al Domnului Grigore Filipescu care, în limba franceză a explicat considerențele care l-au determinat să preimească președinția asociației culturale „Louis Berthou”, în cadrul căreia vorbea Domnul profesor Rălea.

Cu puternice argumente, D-I Prof. Rălea dovedește cât de organice sunt afinitățile ce leagă cele două națiuni de aceeași origină și încheie în constatarea melancolică că nu tot tineretul român manifestă aceleași sentimente ca în trecut pentru țara clasicismului, a libertății, a romantismului și a naționalismului constructiv.

Red.

CRONICA LITERARA

C. GANE: „P. P. Carp și rolul său în istoria politică a țării”

Viața politică a României, începută, de bine de rău, (d. Gane dovedește că mai mult bine decât rău) pe la 1858, e astăzi destul de puțin cunoscută generației tinere, iar personalitatea liderilor politici și mai puțin, le știe, cu aproximație, că Barbu Catargiu a fost asasinat, că Lasca Catargiu era moldovean (Aiața nu se poate, Majestate!), că lui Gh. Gr. Cantacuzino i se zicea Nababul, lui Flevia Tribunalul Populului și că Ion Brătianu a făcut România Mică iar Ionel Brătianu pe cea Mare.

Cum cam atâtea știri se culeg din cărțile de istorie, din schițele lui Caragiale și din informații orale. Uneori se pomenesc și de Petre Carp, dar urmează numai decât calificativele: nenjoșii, vândut, increzut, arogant.

Cele două volume ale d-lui C. Gane au de scop să lămurască și să pună la punct aceste două lacune (dacă se pot numi astfel, eufemism cam forțat).

Cu privire la viața politică, d-lui originea ei în România până la război, d. C. Gane vrea să dovedească următoarele:

1. Partidele politice, la noi sau aiurea, pot fi numite astfel numai când prezintă posibilitatea realizării intereselor lor individuale.

2. Diferențierea partidelor politice s'a fixat la noi, nu pe chestia națională (toate erau naționale) ci pe chestia agrară.

3. Chestia agrară fiind rezolvată de Cuza în 1864, postulatul diferențierii intereselor individuale a rămas latent, până în 1907, când a apărut mai puternic ca oricând.

4. Nemaexistând divergențe de păreri între partide pe chestii mari, interesele lor s'a amestecat, până când liberalii au devenit conservatori („Și eu sunt conservator”, declarase Ion Brătianu în Camera liberală) iar jumiștii, liberali (declarațiile lui Titu Maiorescu).

5. Viața politică la noi a mers în regres ca fond, în progres ca formă.

Cu privire la jumiști, d. C. Gane arată că:

1. Erau cei mai cultivați și mai capabili oameni din România;

2. Ca atare au fost dușmăniți și de Sturza și de vechii conservatori;

3. Erau toți oameni de caracter.

Cu privire la Petre Carp, d. C. Gane arată că:

1. Era cel mai capabil om politic al țării;

2. O prea mare sinceritate a dăunat poziției sale;

3. Era rusofob, nu germanofil, dar mult mai ales era slavofob.

4. N'a fost înțeles de contemporani, cari i-au aplicat epitetele cele mai contradictorii: „Nebogdat, socialist, medieval, arogant;

5. Ideile lui Petr Carp sunt și vor fi valabile. F. singurului nostru bărbat de stat care a văzut în viitor. Concluzie: d. C. Gane cere, pentru Carp un profil tăiat în stâncă pe vârful Coahăului. Pentru a dovedi toate aceste puncte, d. C. Gane a suflat praful de pe colecțiile Monitorului Oficial și a citit (și citat, uneori cam prea „în extenso”) tot ce privește viața noastră politică, mai ales discursuri (aproximativ 400 din cele 1000 de pagini ale lucrării sunt reproduceri după discursuri). Așa fiind, lucrarea nici nu putea fi concepută altfel, decât cronologic, cum dealtfel a și fost concepută.

De-aci rezultă însă o îngrămădeală de dovezi cari fac destul de obositoare lucrarea (mai ales al II-lea volum).

Creдем că mult mai bine se sintetizează caracterul și ideile lui Carp în cele câteva „boudade” cu care e presărat volumul. Să reproducem câteva.

„Părerile lui Carp îi politica externă și sinceritatea lui Carp. În 1895, întâlnindu-se odată în tren cu prințul Lwow, ministrul Rusiei... acesta i-ar fi spus: On dit, monsieur, que vous êtes germanophile. Iar Carp, liniștit, ironic și sincer până la necuviință, i-ar fi răspuns: On se trompe. Je suis russophobe!” (vol. I pag. 301).

Și într'adevăr, Carp sub ministerul Ion Brătianu (1876-1888) a negociat alianța cu Tripla Înțelegere, la Viena.

Părerile lui Carp în politica internă: „— a doua zi după alegeri (cele liberale din 1907), Carp merge la Marghiloman și-l întreabă: — Cât ai cheltuit tu la alegerile de ieri?

— 21.000 lei, răspunde acesta.

— De, zice Carp, nu sunt eu mai cuminte că nu-mi cheltuiască banii cu prostii de-acestea? (Vol. II, pag. 380).

— Și, înfățișat spiritul, acel spirit greu, de zeflemea, atât de celebru pe vremuri, spirit care nu cruța pe nimeni, nici pe Petre Carp măcar.

În Camera liberală din 1886, Carp declarase că...

— „Am ajuns a crede că în țara asta toți au caracter, afară de Petre Carp.

Dela locul său, deputatul Stanian îi strigă:

— „Ești un egoist inteligent!”

Carp își pune iar monocul:

— „Domnule Stanian, eu am acest avantaj

asupra celor care sunt egoiști, fără să fie inteligenți". (Vol. I, pag. 325).

Acumularea de argumente în slujba teoriilor d-lui Gane are însă un tâlc. Opera lui Gane se deosebește fundamental de unica biografie de bărbat politic român preexistentă, de „Take Ionescu” a d-lui C. Xenii. Nimeni nu contestă și nu contestă meritele și patriotismul lui Take Ionescu. Foarte multă lume, din contra, acuză pe Carp, am mai văzut-o. Contra acestei lumi, care nu l-a înțeles pe Carp, și-a îndreptat cartea d. Gane. Și a reușit, în parte. Zic „în parte” căci îmi vine greu să cred că majoritatea publicului cititor, fie având păreri concepute asu-

pra lui Carp, fie neștiind de subiect, va da 300 de lei ca să-și schimbe părerea. O părere atât de adânc împusă celor mai mulți, nu se schimbă cu 300 de lei.

În tot cazul, pentru cine are curajul s-o citească, biografia politică a d-lui C. Gane și-a ajuns scopul. Iar pentru ceilalți, cari vor să rămână cu părerile lor preconcepționale, nu-și va face sânge rău autorul „Trecutelor vieți de Doamne și Domnițe”, după cum, toată viața sa, Petre Carp a fost un aprig dusman al criteriului social.

Dan A. Lăzărescu

Arca lui Noe

Ultima carte a realului talent poetic al d-lui I. Teodoreanu intitulată „Arca lui Noe”, a apărut de curând în editura „Cartea Românească”, cu o copertă albă ca și valoarea cărții care nici măcar picicelulele copertei nu le are.

Nu știu unde am auzit o observație foarte justă și anume că dacă începi, într-o cronică liberă să critici unele pasagi, înseamnă că opera este bună în ansamblul ei, iar tu, ca să poți consuma mai multă carneală, începi să critici diverse pasagi cari însă nu influențează deloc valoarea cărții; dacă, dimpotrivă, începi să lauzi anumite pasagi, evitând a da o părere asupra întregii opere, înseamnă că, punându-ți în cap să lauzi și neavând ce, ai căutat și tu și cum în 500 de pagini trebuie să găsești ceva demn de amintit, atragi atenția asupra acestui punct.

Cu toată părerea de rău pentru d-l Teodoreanu și pentru admiratorii domniei sale și cu un, oricare regret (căci și eu sunt printre admiratorii d-lui Teodoreanu dintr-un anumit punct de vedere) sunt nevoit să iau calea lăudării fragmentelor.

Mă obișnuisem cu Teodoreanu al Medelenilor, repetându-se și ca subiect și ca personaj în toate romanele sale, cu tipurile lui standard, pe cari punându-le sau tunzându-le sărul, făcându-i când brunți, când castanii, când blonzi, schimbându-le uneori și felul de a se îmbrăca sau unele caractere superficiale, l-a scos din Medelenii sau din Fata din Zlataust, ca să-i pună în Golia, Bal Mascat, Lorelei, etc. Căci judecând mai bine opera d-lui Teodoreanu, observăm că la domnia sa subiectele cași personajele nu variază: în orice volum al său „vei găsi un Dănuț, o Monică sau o Olguță, un domn sau o doamnă Deleanu, un Herr Director, un Mircea, o Ralu sau un Gabriel. Iar în ceea ce privește subiectele de roman ale d-lui Teodoreanu, două sunt cele originale și îndelung repetate: Medelenii și Fata din Zlataust. Având la îndemână aceste elemente cari constituiesc

materia sa primă, d-l Teodoreanu de câte ori începe un roman nou, le ia, le combină, tae dela unul, pune la altul astfel ca o Olguță, Ralu sau un Gabriel, să nu pară tocmai Olguța, Ralu sau Gabriel, ci să mai fie amestecate și Monică, Mirică, Dănuți sau un alt membru al familiei Deleanu. Asta în ceea ce privește personajele. Cât despre acțiune, d-l Teodoreanu îi dă mai multă atenție în ceea ce privește tehnica, reușind uneori să nu pară că este sub influența vechilor lui subiecte, introducând puncte noi vechilor lui subiecte, introducând puncte noi (ca în Golia de pildă, care însă este un roman ratat). Când nu reușește să introducă ceva nou, începe să combine, căsătorie din dragoste cu toată diferența de vârstă, cu călătorii în Italia sau Franța, întoarcere plină de veselie, intervenția spiritului rău condus de pasiune, cu scrieri rău înțelese, sinucidori, etc. Însăfârșit toată gama combinațiilor ce pot ieși din Medelenii și Fata din Zlataust. Nu este mai puțin adevărat însă, că de multe ori aceste combinații sunt foarte reușite, cum este de pildă Lorelei, un roman ce merită toată lauda.

Așa fiind lucrurile, nu mică mi-a fost mirarea când, citesc în prefața romanului acesta, o scrisoare adresată regretatului G. Ibrăileanu, în care-și anunță, în cealaltă lume, că are de gând să-și schimbe stilul și că urmând staturile lui, cartea aceasta nu este decât o telegramă pe 600 de pagini, telegramă pe care i-o închină în semn de recunoștință pentru sfaturile date. Mărturisesc că devenisem curios, cași când aș fi citit un roman din colecția „Le Masque”, curios pentru că nu puteam să mi-l închipui altfel pe d-l Teodoreanu decât ca până acum: un poet cu titlul de romancier, (și altele pe lângă acesta) care scrie diluat dar cu figuri de stil neîntrecute. Curiozitatea mea însă, pe măsură ce era satisfăcută adevărat loc unei desamăgiri complete: Legendara „Arca a lui Noe” se transformase într-o bărcuță subredă în care autorul încercând să pue prea multe și fără rost, a înecat-o într-o mare de splendidă dar

prea dulceagă limonadă. Stilul d-lui Teodoreanu nu numai că nu-i schimbat, dar parcă a devenit și mai diluat, păstrându-și bine înțeles necontestata frumusețe a imaginilor, dar telegrama pe 600 de pagini, în loc să trepideze de viață ca o adevărată telegramă, se prelungește încet și dulce până la pliticeală, ca dulceleurile pe marginile gavanoaselor.

De data aceasta d-l Teodoreanu introduce unitatea cadrului în romanul domniei sale, iar în acest cadru combină o serie de episoade caracteristice peniei lui. Încercarea se aseamănă cu aceea a d-lui Cezar Petrescu, care în „Dumnicia Orbului” introduce unitatea de timp, dar este mult inferioară cărții d-lui Cezar Petrescu în care trepidează într-adevăr nervul telegramii, într-o acțiune dusă cu o caracteristică ușurință.

Cadrul d-lui I. Teodoreanu în „Arca lui Noe” Borsecul, iar actorii bineînțeles că vor fi cei în vacanță ce vin la Borsec ca vizitatori și cei cari îl servesc pe acesta. Acțiunea este lipsită de orice înțeles și faptul predominant care te îndeamnă să continui citirea este frumusețea imaginilor poetice precum și spiritul, desul de desvoltat, al d-lui I. Teodoreanu. Totuși, se ridică deasupra, câteva figuri cari în ciuda mediocrității cărții, trebuiesc reținute, nu este vorba nici de Bob, care este o Olguță transformată în băiat, nici de Yolanda, urmașa directă a Monicăi, nici de Mihăiță, un portret din care se remarcă trăsături din Mircea al „Medelenilor”, nici de Sandina, o copie a d-nei Deleanu, nici de o serie întreagă de portrete, combinații sau transplantări din diferitele romane.

Voi căuta să atrag atenția numai asupra tipurilor cari mi s-au părut cu adevărat noi la d-l Teodoreanu.

O figură bine reușită este Baby Rozeanu „de-acu”, cu stiloul de argint și cu o mapă de piele scriind în pădure, visătoare, pe o bancă izolată, dar „bine plasată”, logodnicului dela București care îi trimetea mai puține flori și mai multe cofeturi, cu cari miss Baa, devenind Anny Ondra, se hrănea din răspuțeri, bine înțelese numai în odaie căci la masă sau altundeva redevena Miss Baa, pierdută între visuri cu stiloul în mână și cu degetul în... gură.

Tot o oglindă fidelă a rasei d-soarei Baby Rozeanu ne-o dă și familia Guttman, dar meritul d-lui Teodoreanu este micșorat aci prin facilitatea și chiar banalitatea scenei care se petrece în tren.

Un mănuchiș reușit, foarte reușit chiar, este trio-ul „A. G. G.” dintre cari figura lui Geo se ridică deasupra celorlalți poate și prin originalitate dar mai ales prin finețe.

D-soara Speranța Cucu are și ea ceva reușit, cați sămănat ca atenția să se îndrepte spre fi-

gura lui Arthur Clarke și mai ales a lui Ioan Anuța, două tipuri dintre cele mai originale, în operele d-lui I. Teodoreanu.

Prea multe despre această carte, care nu cred să ajungă la ediția III-a, nu cred că se mai poate spune; de îndreptat nimic. Singurul lucru ce s-ar putea face este să se culeagă câteva capitole din ea ca de exemplu cel cu match-ul de tennis sau cu portretul Hans Müller sau escapada noaptea și însăfârșit încă vre-o câteva să se alcătuiască astfel un volum de nuvele, ce s-ar putea spune că sunt reușite.

În ceea ce privește pe d-l Ionel Teodoreanu îndrăznesc să-i dau umilul meu sfat, să-și mai concentreze stilul, să-și mai varieze subiectele și să renunțe după prima încercare, de a mai scrie „telegrame de 600 de pagini” în genul romanului „Arca lui Noe”. Dacă cumva ar fi vrut să-și schimbe cu totul felul de a scrie i-asi și sugerat poezia, dar așa trebuie să-mi limitez și eu sugerările mele la o simplă observație, umilă pe deasupra, referitoare la stil și mai ales la repetarea subiectelor.

Dinu Manoil

Culturale

Domnul Mircea Eliade, prodigiousul „sef” al generației tinere, a tipărit în „Cultura Națională”, ultimul roman al D-sale: „Domnișoara Christina”.

*

Foarte tânărul poet Ștefan Baciu, laureat al premiului „Fundațiilor culturale regale”, a scos la o editură din țară placheta de versuri: „Poeme de iubire”, caracterizate prin același lirism tineresc ca și primele D-sale poezii.

*

În sala teatrului „Regina Maria” s'a început organizarea unor sezoane literare. Prima a și avut loc în dimineața zilei de 29 Noembrie a. c., când au vorbit D-nii Cezar Petrescu, secretarul general al ministerului artelor și romancierul Ionel Teodoreanu. O echipă de artiști au dat viață unor fragmente din opera autorului „Medelenilor”.

*

Se cuvine să menționăm, succesul moral pe care teatrul „Regina Maria” îl obține cu drama lui Gerhard Hauptmann: „In omurg”. Teatrul asociației Bulandra - Maximilian - Storn este singura scenă particulară, care se trudește în a găsi lucrări de artă autentică. Este un eroism ce nu poate trece neobservat.

*

După ce securitatea localului bătrânului teatru „Liric” a fost asigurată, „Opera Română”, peste capul căreia planează un regulat și anual ghinion, care-i scurtează stagiunea, a ridicat

CRONICA TEATRALA

Teatrul „Regina Maria”: „In amurg” dramă în 5 acte de C. Hauptman

Sunt rare momentele de veritabilă delectare artistică, pe care teatrele noastre — în eternă căutare după formula aducătoare de bani în casă — le oferă spectatorului dormic de înălțătoare emoție a esteticului pur. Ne face prin urmare o deosebită bucurie să pomenim aici, despre lucrarea viguroasă dramaturg german G. Hauptman, „In amurg”, reprezentată luna trecută pe scena companiei dela „Regina Maria”, piesă care ca text și — mai ales — ca interpretare și regie poate constitui componentele unei adevărate realizări de artă.

Conflictul, prin natura lui, nu ar eși poate din cadrul banalității melodramatice. Mathias Klausen, președintele unei mari întreprinderi comerciale este serbat de întregul oraș și de toată oficialitatea pentru 70 ani de viață productivă și onorabilă, aducându-i un omagiu suprem: cetațean de onoare. Dar Klausen nu este numai financiarul energic și priceput, ci și un intelectual fin. Ediții rare ale cărților celebre, manuscrisele nemuritoarelor opere clasice și obiecte de antică artă, dau bibliotecii sale atmosfera unui savantism universitar. Copii iubitori și devotați străjuesc aceste bătrâneți ferice, căutând să înlocuiască o soție prea timpuriu plecată în lumea odihnei venice. Iată deci atmosfera psihologică unde izbucnește și scintile conflictului, asemenea fulgerului, în seninătatea albastră a cerului clare de vară. Impotriva trupului, care deși încă viguros poartă totuși patina anilor ce l-au călcat, sufletul lui Mathias, vibrează cu elasticitatea juvenilă a unui flăcău, atunci când o zărește pe Inken Peters, tânără fermecătoare și de rang social inferior lui. Dar ce este mai ciudat e faptul că dragostea lui Klausen își găsește ecoul — puternic răsunător — în inima bizară a fetei, astfel că idila începe să-și tese urzeala, peste părul albit al eraticului înamorat. Egoismul omeneș însă nu poate da pace unor sentimente, ce nu au alt defect decât acela de-a fi prea sincere. Copii președintelui — cari se văd loviți în drepturile lor prezumtive la moștenirea ce-o văd irosită pentru Inken, se coalizează împotriva părintelui lor și ajung până la actul de-a cere punerea acestuia sub interdicție.

Problematice piessă capătă aici un dublu sens. Este — în prim rând — firească această dragoste „in amurgul” vieții? Au oare dreptul copiii să împună aclusa ce le-a dat viață să păstreze fructul muncii sale pentru viitorul lor folosință? Orbiți de perspectivele unei vieți mai puțin comode și considerându-se jec-

niți prin înrudirea cu Inken, copiii nu-și pun în toată virtutea lor deliberativă, aceste întrebări și neținând seamă de nimic, isbesc fără cruțare în bătrân: îl pun sub tutela judiciară. Lovitura e prea crâcnă ca să poată fi suportată de o fire voluntară, ce-a fost obișnuit să poruncească totdeauna și vechiul desechilibrul mintal — reminiscență dela șocul nervos suferit la moartea vremelnică a fostei D-ne Klausen revine. Între momente de răătăcită băjbăială în obscurul minții și clipe de rară luciditate, Mathias Klausen își sfârșește singur viața. Într-un gest de supremă înțelepciune.

E ultimul act al unui sbucium nefiresc și copiii nu mai au decât prilejul de-ași plânge părintele pierdut din propria lor vină. După cum a reșcit din sumara expunere a intrării „rolului” piesii aparține lui Mathias Klausen interpretat de D-l G. Störin. Simt — și nu mă rușinez de-a o mărturisii — că mi-e imposibil să descriu din cuvinte moarte, jocul magistral al D-lui Störin. A devenit prea frecuent și cu prea multă largheță acordat calificativul de „creșter”, ca să nu-mi dau seama că nu oglindesc decât foarte palid adevărul, dacă i-ași dăru-i Domniei-sale. A avut sarcina unui rol dificil, periclitat la tot locul de luacșul în prăpastia ridicolului, clădit din nuanțe sufletesti sobre și discrete, traversând gama unor momente din cele mai neobișnuite.

Trecerea alternativă dela nebunie la luciditate, culminând cu actul final al sinuciderii, a fost interpretată cu virtuozitatea actorului de geniu.

Nu credem că Emil Janings și Werner Kraus cari au deținut respectiv rolurile la Berlin și Viena să fi realizat ceva superior D-lui Störin, căci D-sa a întruchipat perfecțiunea (cu atâtă relativitate cât implică acest termen). Au fost momente când încețat de fotoliu, am căzut în uitarea de sine a contemplației sublimului!

Suntem prea tineri ca să cunoaștem personal cariera dramatică a codirectorului teatrului „Regina Maria”, dar nu credem a greși dacă spunem că Mathias Klausen este creația cea mai de seamă a D-lui Ch Störin, ajuns la o desăvârșită maturizare a mijloacelor de expresiune.

Parteneră vrednică i-a fost D-ra Marietta Anca dela T. Național, care a jucat echilibrat pe mușea de cuțit a unui rol îngrat, căci accentul căzând pe tipul masiv al lui Klausen,

Hauptmann a neglijat motivarea logică și sufletească a iubirii lui Inken. D-ra Marietta Anca a fost nevoită să caute singură efectele necesare interpretării, reușind să dea relief valabil unui tip — cum am spus — estompat în umbre de cărbune și nu suficient conturat.

Protagoniștii au fost inconjuți de talentele D-nelor Nelly Sterian, Dina Cocea (o foarte agreabilă apariție) Mania Antonova și D-lor Tonny Bulandra, Talianu, Etterle ș. a., cari și-au achitat rolurile episodice.

Iar ca încheiere, trebuie subliniată regia, ce după jocul D-lui Störin are partea cea mai mare a succesului. D. Victor Ion Popa, regisor și pictor al unor decoruri ce fac parte în-

grat din desfășurarea acțiunii, a înscenat piesa într'un ritm și o viziune complex peste maniera comună, amintindu-ne de „Simunul”. Ar fi de dorit ca acest artist de-o fineță și de resurse neobișnuite să se manifesteze mai des în teatru. Scena nopții furtunoase dela țară, când Klausen își termină calvarul unei vieți deviate dela linia ei naturală, este unică prin montare și efectele de lumină atât de abil utilizate. Dar Domnia-sa este prea cumular în ale artei ca să-și permită luxul unor mai dese înscenări. E păcat și pentru teatru și pentru noi spectatori.

M. M. Manolescu

„Foot-ballul rural”

Indirect, un cotidian din București, aduce la pagina sportivă câteva vești îmbucurătoare. Articolul este anonim așa că suntem siliți să renunțăm de-a ne adresa semntarului și să reducem la această războire de principiu. Revenind, am spus că ni s'au adus la cunoștință știri cu o foarte vesel substrat. Este vorba anume de introducerea „foot-ball-ului” la... sate și cotidianul de seară este, de pe acum, încântat de dezvoltarea binecuvântatului popor valah. Suntem fericii că toate problemele privitoare la chestiunea acută a țărănului au fost rezolvate. Analabetismul este astăzi un basm, bolile sociale au dispărut cu totul, stărpite de medicii cari nu au ce face și de spitalele ce stau goale, alcoolismul a fost și el îndepărtat și urmașii lui Moș Ion Roată își petrec Duminicile — după ce s'au întors dela sfânta slujbă — sorbind limo-

nata răcoritoare ssu cetind volume de estetică. Totul este în cea mai perfectă rânduială la sate. Ca țărani să nu moară de „spleen”. Trebuie să le înființăm și foot-ballul rural, ca să fie la un nivel cu cât mai ridicat de civilizație occidentală. Să-i dăm cum s'ar spune „Tichia de mărgăritar”...

Să fim serioși acum! Să lăsam răsul la o parte — cum spune Horatius — și să ne vedem de treabă și de necazurile noastre. Întâi școli, spitale, biblioteci și educație cetățenească și apoi poate... și sport. Dar ce nevece ar avea oare țărănul de foot-ball? Nu face el destulă mișcare, destul exercițiu fizic în fiiece zi la munca ogorului? Sunt preocupări cari nu-ți pot aduce decât zămbetul pe buze când gândești pe ce se strică cereala și hârta gazetelor.

M. M.

Cronica MATEMATICĂ

1. Să se verifice identitățile:

$$(xy - \sqrt{(1-x^2)(1-y^2)})^2 + (y\sqrt{1-x^2} + x\sqrt{1-y^2})^2 + 1$$

$$2. (\cos x \cos y - \sin x \sin y)^2 + (\sin x \cos y + \cos x \sin y)^2 = 1$$

3. Să se afie aria cuprinsă între curbele

$$y = x^2 \text{ și } y = \sqrt{x}.$$

FRED GOLDSTEIN
cl. VIII reală

4. acă într'un triunghiul isoscel micșorăm baza la o treime și-l păstrăm aceleși înălțime, unghiurile adiacente bazei se dublează. Care este înălțimea triunghiului, baza fiind de 20 $\sqrt{12}$ cm.

5. Să se calculeze:

$$\int_0^{\frac{\pi}{4}} \frac{\cos^2 x - \sin^2 x}{(\sin x + \cos x)^2} dx$$

M. SOLAVICI, cl. VIII reală

6. Se da ecuația:
 $f(t) = 4 \cos^2 2t - 3 \cos^2 2t - \cos - 2t + 4 \cos 2t - \sin^2 2t - 2 \sin^2 2t = 0$

1. Să se rezolve ecuația $f(x) = 0$ ce rezultă după transformarea

$$t = \cos \sin \sqrt{\frac{x-1}{2x}}$$

știlnd că

$$x_1 + x_2 = 0$$

2. Să se rezolve ecuația $f(t) = 0$.

VLAD I. SISEȘTI, cl. VIII reală

TIPOGRAFIA ZIARULUI
„UNIVERSUL“
STR. BREZOIANU, 23 - 25
BUCUREȘTI